

Maš tednik

Krivi

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 52

V Celovcu, dne 26. decembra 1951

Cena 70 grošev

Mir ljudem na zemlji!

Mir! Kako čudovita beseda! Koliko lepih predstav se nam ob njej budi! Kako blagodejno vpliva na izmučeno srce, na v trpljenju strto telo. Njen najgloblji pomen in ves njen nebeški blagoslov razumemo in ga želimo najbolj tedaj, ko miru ni, ko divja vojna in uničuje življenja in dobrine, ki so bile spravljene na kup z velikimi žrtvami in znoji. Mir! Kako smo hrepeneli po njem, ko so grmeli nad nami bombniki! Kakšne obete smo delali, da bi nam nebo naklonilo mir: da bi mogli spet mirno in varno spati, se mirno vnesti za mizo k okrepčilu, varno iti na sprehod in se ne skrivati v luknjah kot živali.

Mir! Kako smo se oddahnili, ko je po etru priplaval glas, ko so zvozniki napovedali besedo: mir je! Konec je vojne, konec morije, uničevanja, besnega razdejanja. Koliko solz je obrisala! Koliko src se je spokojno oddahnilo in vrglo morečo skrb in strah z ramen. Zdi se, da ni bilo človeka, ki si ni želel miru, ki se ne bi veselil, da je vojnih strahot konec, da se bo človeštvo lahko v miru odpočilo in si gradilo svojo srečo.

Toda čudi se in strmi, o človek! Niso se še zacelile rane, ki jih je vsekala vojna, ni še zelena ruša pokrila vseh grobov vojnih žrtev, še se niso vrnila vsi ujetniki, premnogo src še stresa ostra bolečina ob bridki zgubi, ki jo je povzročila vojna: in glej, že spet se čuje rožljanje orožja! Že znova teče po nekaterih delih sveta nedolžna kri, gorijo domovi, se v prah rušijo mesta in ljudstva so tirana v revščino, lakoto in smrt!

Na drugem koncu pa sedijo mogočnejši tega sveta za zelenimi mizami, kujejo načrte, kako bodo svet osrečili z mirom, ure in dneve dolgo govorijo o miru in o pogojih miru, prav tako kot je napovedal prerok: „Govorili so: Mir! Mir! Miru pa ni bilo.“ (Jeremija).

Drugi spet z veliko ihto in z vso vsiljivostjo nabirajo po vsem svetu podpise za mir, prirejajo mirovne kongrese, s svojim naukom pa pridigujejo sovraštvo, revolucijo, in skrivaj gredajo gore orožja za polk svojih nasprotnikov.

Pa je vendar v ljudeh toliko hrepenenja po miru in sreči, ki jo mir prinaša. In z vsakim razočaranjem se še globlje zaje v naše meso to žgoče hrepenenje, je žeja po miru še bolj pekoča.

Ali ni tako, kot da je Bog na lik Babiloncem ljudem zmešal jezike, da se narodi in ljudstvo več ne razumejo med seboj. Da pripovedujejo o miru, blagostanju in raju na zemlji, pripravljajo pa pogin, revščino in suženjstvo?

Kje je rešitev sveta? Kod vodi pot iz te slepe ulice, v katero je svet zašel? Ali res velja samo pogansko načelo: Če hočeš mir, se pripravljaj na vojno.

Na to vprašanje nam daje odgovor Duh božji: non est pax impiis. Brezbožniki nimajo miru. Ker ga nimajo, ga ne morejo dati, ne prinese. Zato je vse njihovo besedičenje o miru prazno, zato bo še več razočaranja in še več krvi. Kajti zavrgli so Nje-

Takrat je izšlo povelje od cesarja Avgusta, da naj se popiše ves svet... Šel je torej tudi Jožef v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem, da bi se popisal z Marijo... In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jaslje, ker zanj ni bilo prostora v prenočišču... In k pastirjem, ki so bili na nočnih stražah pri svojih čredah, je pristopil angel Gospodov in jim rekel: „... oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes Zveličar, ki je Kristus Gospod...“ In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili: „Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.“ (Iz božičnega evangelija).

* * *

Ta noč je sveta noč

Ta noč je polna čuda,
ta noč je sveta noč,
hudoba izgubila
je danes svojo moč.

Na nebu nova zvezda,
poglejte, plameni,
prelepo dete v jasliah
na slamici leži.

Zatone svetla zvezda,
še danes pojde v kraj,
a luč, prižgana v hlevcu,
ostane vekomaj.

Karel Širok.

ga, ki je vrelec žive vode — vrelec miru in sreče — in si skopali vodnjake, ki ne držijo vode. Vodnjake, pri katerih se človek izsuši in v pekoči žeji pogine.

Edina rešitev za svet in človeštvo je, da se vrne k temu viru, da prizna, da se je

zmotilo, da je zapustilo živ vrelec in blodilo po puščavi kot zgubljene ovce. Nazaj k Njemu moramo, ki je rekel ob svojem slovesu s tega sveta: „Svoj mir vam dam, svoj mir vam zapustim.“

Skrivnost njegovega rojstva, skrivnost

učlovečenja Sina božjega nam daje ključ za rešitev človeštva, ki ga žeja po miru.

Tudi med Zemljo in Nebom je vladalo sovraštvo. Prekletstvo božje je ležalo nad človeškim rodом. Zemlja je bila zavita v meglo greha, bogokletja in malikovanja. Zanj ni bilo rešitve v njenih silah.

Tedaj se je je Vsemogočni usmilil. V svojem usmiljenju se je nagnil do nje in ji poslal Odrašenika, svojega Sina, da zadošči za človeštvo in ga spravi z Bogom. Močni, vsemogočni se je sklonil k revni, grešni stvari, da ji prinese mir in spravo. Bog je ponudil človeku roko, nase je vzel celo človeško naravo, z grehom za smrt zaznamovano človeško telo, ki ga je s svojim trpljenjem posvetil in očistil, da bo nekoč vstalo poveljano.

S tem je pokazal pot človeškemu rodu. Revnim in bogatim, mogočnim in slabotnim, narodom in posameznikom. Vsi se naj ponižajo in sklonijo k svojim dolžnikom. Mogočni in močnejši do slabotnih in slabotnejših, užaljeni k žaljivcem in jim podajo roko v spravo in v odkritosrčno odpuščanje. Ne sme več biti ne reynih, ne zatiranih, ne manj vrednih, marveč vsi otroci enega in istega Očeta, ki vse enako ljubi.

To spravno pot od človeka do človeka, od družine do družine in od naroda do naroda so poklicani hoditi predvsem tisti, ki so sprejeli veselo betlehemske vest in so se novorojenemu Kralju zapisali za življenje in smrt. K temu so poklicani vsi kristjani, da brez hinavščine in ne samo z ljubeznijo na ustih, marveč v dejanju in resnici širijo mir in spravo, odpuščanje in ljubezen, ki jo je prineslo betlehemske Dete na svet.

Tedaj in samo tedaj se bo naselil mir v dušah in srcih in s tem bo zavladal na svetu tak mir kot ga še ni bilo. In vse človeštvo bo soglasno pelo in slavilo Boga:

„Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!“

JASLICE

Jaslice v čarobnem svitu bakelj,
umetnina in izum neba,
mojega oltarja tabernakelj
zlata zibelka večnega Boga.

Prva slika svetega večera.
živ spomin na betlehemske hlev;
jaz pa sem pri čredi za pastirja
in poslušam svetonočni spev.

Jaslice, prizor iz Betlehema,
sveti prostor, kjer je angel stal,
živa priča božjega objema,
žarek, ki je v temo zasijal.

Kdo se danes še za dvor zanima,
kjer šopiril se je kralj Herod?
In Pilata nihče v čislh nima,
vse praznuje pa Ljubezni god.

Čas vali se v drugo tisočletje,
kaj trdnjav je že razbil vihar!
Jaslice pa naše so zavetje,
še iz njih Ljubezni sije žar.

Jaslice v ameriškem Betlehemu

Limbarski

Leto odločitve 1951

Že samo nagel pogled na svetovno dogajanje v letu Gospodovem 1951 nas pripelje do enega bistvenega spoznanja: da je to leto bilo najbrž odločilno za bodočo usodo človeštva.

Svet se je v tem letu jasno in nepreklicno razdelil na dva tabora: na Zahod in Vzhod. Oba sta začela odločno in naglo

zbirati svoje sile ter pripravljati načrte za končni obračun.

V luči te resnice je treba gledati in presojati viharo in nevarno pot sveta v preteklem letu.

Kakšne so sile in slabosti enega in drugega tabora, kakor jih kažejo dogodki tega leta in kakšni so spricho tega upi na končno zmago prvega ali drugega?

Moč Zahoda

je najprej v njegovem končnem spoznanju o nevarnosti,

ki grozi vsem svobodnim narodom in vsem svobodnim ljudem od duhovnega in tvarnega nasilja.

Zahodni narodi, zlasti tisti, ki so pri urejanju sveta doslej imeli poglavitno besedo, so dolgo časa živeli v zmotni misli o tem, kaj je komunizem. Poznali so ga kvečjemu kot domače politično gibanje. Njihovim prvakom ni bilo dosti mar tistega, kar so narodi od komunistične diktature trpeli, češ vsak narod ima takšno vladno in takšno življenje, kakršno si izbere in zasluži.

Zaradi tega so iskali poti, kako bi s komunističnimi državami soživel. Sklepali so dogovore in sporazume in da ne bi vzbujali nezaupanja, so se razorožili. Dolga leta po drugi svetovni vojni so se zahodni prvaki še vedno skušali dogovarjati s Sovjetsko zvezo, ne da bi bili videli, da se za vse mi neskončnimi posvetovanji skriva en sam namen: pridobiti čas, uspraviti svobodni svet, se med tem sam ojačiti in potem presenetiti človeštvo z zadnjim odločilnim udarcem.

Oboroževanje komunističnega tabora, državljanska vojna v Grčiji, vojna na Koreji, prevrati na Malaji ter v Indokini, poskusi za notranje politično in gospodarsko razkrajanje in slabljenje svobodnih narodov od Avstrije do Nove Zelandije ter mrzlično atomsko vohunstvo, vse to je zahodnim voditeljem odprlo oči, da so se zavzeli nevarnosti ter začeli naglo in odločno iskati poti, kako bi ji bili kos in jo odvrnili.

Zahodni voditelji so ob vsem tem le uvideli, da s silo lahko govori samo sila in da je od takega nasprotnika mogoče doseči kaj samo, če si vsaj tako močan, ko on, ali bolje, močnejši od njega. Sad tega spoznanja je bil sklep, da je vsakega dogovarjanja s Sovjeti konec, dokler ne bo Zahod tako močan, da se bo lahko pogajal s Sovjeti kot enak, oziroma kot močnejši.

S tem se je moč Zahoda ojačila z novim sredstvom, namreč

z jasnim ciljem.

Ta cilj je: svobodni svet je treba duhovno, politično in vojaško združiti, da bo predstavljal tako silo, da si nikdo ne bo upal poskušati, da bi razširil svojo oblast na ves svet z vojno.

Če je hotel Zahod ta daljni cilj doseči, je bilo treba

ustaviti nasprotnika

najprej tam, kjer je že prešel v napad. To se je leta 1951 na zunaj zgodilo na Koreji, v Indokini in na Malaji; po vsem svetu pa v notranjosti posameznih držav, zlasti v Evropi.

Četrto dejstvo, na katerem temelji nastajajoča moč Zahoda, je

pridobivanje zaveznikov.

Zahodni tabor sestavljajo v zemljepisni obliki Združene države z ameriško celino, Velika Britanija in njena državna skupnost, Zapadna Evropa, bližnji in srednji Vzhod ter Azija, kar je je svobodne. Toda v tem zemljepisnem in političnem sklopu so vrzeli, ki onemogočajo uspešno obrambo. Svobodni svet se v Evropi ne more braniti brez Nemčije in v Aziji ter na daljnem Vzhodu ne brez Japonske. Ti državi sta po človeškem številu, industrijskem potencialu in protikomunistični usmerjenosti taki sili, da se ju Sovjeti vojaško bojijo skoraj bolj kakor vseh svojih današnjih nasprotnikov. Zato so Sovjeti storili vse, da bi ta naroda pridobili zase.

Toda septembra je bila podpisana mirovna pogodba z Japonsko, ki je to državo izenačila z ostalimi narodi brez slehernih kaznovanih določil; malo kasneje pa so na

sestanku zunanjih ministrov zahodnih vele-sil bili sprejeti odločilni sklepi glede vzpostavitve Nemčije in glede njenega sodelovanja v zahodni obrambi. S tem je bila fronta Zahoda sklenjena in utrjena na dveh bistvenih in odločilnih področjih.

Dejanski in nujno potrebni člen v zahodni obrambi je lani postala tudi Španija. Stvarno mišljenje in računanje ameriških vojaških prvakov je šlo preko vseh pomislekov — ki jih na primer pri Titu kljub avtoritarnemu režimu nihče ne pozna. S tem je Zahod poleg španske vojske pridobil uporabo španskih letalskih in pomorskih oporišč.

Važen prispevek k strnitvi in ojačanju obrambe svobodnega sveta pomenijo v tej zvezi še obrambni sporazum med Združenimi državami in Japonsko, obrambna pogodba med Združenimi državami in filipinsko republiko ter med Ameriko, Avstralijo in Novo Zelandijo. S tem je fronta na tihomorskem in daljnjevzhodnem področju sveta dopolnjena.

Vrveli v tem svetovnem obrambnem sklopu predstavljajo nekateri azijski in srednje-vzhodni narodi. Ti se za zdaj skušajo otestiti zadnjih ostankov odmirajočega evropskega kolonializma in vidijo nevarnost samo v njem. Zapačajo v fanatične nacionalizme, katere neti komunistična propaganda. Perzija in njen spor z Veliko Britanijo, Egipt in njegova prizadevanja za odpravo britanskega vojaškega pokroviteljstva nad Suezom in Sudanom, umori Zahodu naklonjenih državnikov v Siriji, Libanonu in Jordaniji, oboroženi spor arabskih držav z Izraelom so nekateri dokazi za to, kako težko je prebujajoče se narode povezati v skupno fronto z Zahodom. Upanje, da se bo to le zgodilo, vidimo v politiki Združenih držav, ki hodi pogumno nova pota, povsem nasprotna prežvelemu evropskemu kolonializmu.

Nadaljna razpoka v tem obrambnem zidu je Indija. Njeni voditelji, zrasli v dolgotrajnem odporu proti izkoriščanju, so črpali dosti idejne hrane v marksizmu. Pri svojem boju so vedno uživali bolj ali manj neposredno podporo Sovjetske zveze. Ti vidijo v komunizmu, ki skuša zajeti vso Azijo, le prehodno sredstvo za osvoboditev izpod belega varuštva ter za politično, gospodarsko in socialno osamosvojitve.

Peti kamen, na katerem temelji moč svobodnega sveta, je njegova

dejanska sila

človeško število, gospodarski viri, industrijska zmogljivost, tehnično prvenstvo na vseh področjih, zlasti na atomskem. Zahod ima premoč nad Vzhodom v izdelovanju jekla, v zalogah petroleja, gumija, redkih kovin, v strokovno izurjeni delovni sili, v znanstveni sposobnosti, v predelavi živeža, v načinih za izkoriščanje naravnih bogastev, v zlatu in v denarju. Njegova gospodarska trdnost je od dne do dne večja, blaginja njegovih narodov prav tako. Dejstvo, da se je več držav Marhallova načrta v letu 1951 samih odpovedalo nadaljnji ameriški pomoči, zgovorno priča o tem. Načrt za tehnično pomoč zaostalim področjem, ki je tudi v glavnem plod tega leta, bo povečal blaginjo še na novih predelih sveta.

Vojaška organizacija in oboroževanje

sta nadaljnja, osrednja in prijemljiva sestavina moči svobodnega sveta. Oboje je prišlo do dejanskega izraza l. 1951. Atlantska zveza je šele lani začela dobivati stvarne oblike tistega, kar naj bi bila: obrambna, politična, gospodarska in duhovna skupnost svobodnih narodov. Ta vojaška organizacija je dobila svojega vrhovnega poveljnika v osebi enega najposobnejših

današnjih vojakov, ameriškega generala Eisenhowerja, zmagovalca nad dvema totalitarnima v drugi svetovni vojni.

Vodstvo Atlantske zveze je na vrsti posvetovanj skušalo zagotoviti vse potrebno, da oboroževanje ne bo gospodarsko prehudo prizadelo posameznih držav, marveč da bodo prav obrambna naročila pomagala odpravljati nezaposlenost v tistih deželah, ki imajo preveč delovne sile. To bo po drugi strani preprečilo tudi razvrednotenje denarja ali inflacijo, ki je sicer neizogibna spremljevalka oboroževanja.

sila in slabost Vzhoda

Prvo orožje komunizma je njegova enotna ideologija, obvezna ne le za prepričane vernike marksizma, marveč za vse prebivalstvo.

Kaj morajo slovenski kominformisti, ruski mušik ali kitajski kuli v določenem trenutku enako trdno verovati, odloča peščica gospodarjev rdečega sveta v Kremlju. Ti se zavedajo, da pomeni vsako krivoverstvo, vsako popuščanje razpoko v temelju njihovega sistema.

Drugo orožje tabora Vzhoda je njegova človeška sila,

katero njegovi gospodarji izkoriščajo za dosego svojih ciljev. Žrtvovanje sto tisočev kitajskih, korejskih in drugih komunistov v Aziji nam to resnico neizpodbitno dokazuje. Za dosego cilja je Kremelj začel mobilizirati milijone Rusov in drugih narodov. Njegova organizirana vojaška moč danes za mnogokrat presega silo svobodnega sveta. Da je sovjetski voditelji ne poženejo takoj v napad, jih zadržuje samo strah pred zahodno atomsko premočjo, katero pa si prizadevajo z vsemi sredstvi premagati, o tem vohunska in druga prizadevanja v lanskem letu zelo jasno pričajo.

Tretja prednost sovjetskega bloka je njegov

ogromni prostor in njegova naravna bogastva.

Ta prostor skušajo Sovjeti politično, gospodarsko in vojaško čim trdneje povezati, njegove gospodarske vire pa čim temeljiteje izkoristiti za oborožitev. Lani so utrdili svoj prijem na Kitajsko, s čimer se je njihovo področje razširilo za sto tisoče kvadratnih kilometrov in za stotine milijonov ljudi. Skušali so si zagotoviti vpliv nad Korejo, ki je izhodišče za napad na Tihomorje, ter iz istega razloga pridobiti za rdečo Kitajsko Formozo. Kitajska je zasedla Tibet, s čimer se je sovjetska roka stegnila do meja Indije.

S tega prostora Sovjeti lahko prožijo omejene napade na katerem koli področju Evrope ali Azije. Oni imajo s temi žarišči neposredno zvezo, dočim mora svobodni svet sile za obrambo teh napadov prevažati na velike daljave, kakor vidimo to v Indokini in na Koreji. To ga seveda izčrpava neprimerno močnejše kakor Sovjete, ki tako dosegajo enega izmed svojih ciljev.

Četrta močna stran napadalnega tabora je njegovo

silovito in naglo oboroževanje na kopnem, na morju in v zraku; utrjevanje oporišč, ki jih je Sovjetska zveza po vojni dobila v Evropi in Aziji. Temu oboroževanju služi danes vse gospodarstvo in vsa delovna sila sovjetskega sveta in sicer v tako temeljiti obliki, kakor si tega niti zamišljati ni mogoče. Sovjeti računajo, da bi utegnili, če udarijo o pravem času, dobiti vsaj prvi naskok, ne s kakovostjo orožja in ljudi, marveč z množico enega in drugega ter z brezobzirnim žrtvovanjem vojske in sredstev. Zahod v tem z njimi ne more tekmovali, ker njegovemu mišljenju človek pomeni vrednoto, dočim je komunizmu samo orodje, vredno manj od orožja. Zaradi tega je Zahod svoje oboroževanje

Moč Zahoda je dalje v njegovi duhovni in moralni sili.

V katoliškem in mohamedanskem svetu, ki versko predstavljata tretjino človeštva, se je lani začela kazati, zlasti na pobudo iz Vatikana, vse močnejša težnja, da bi ti veliki verstvi začeli tesneje sodelovati v obrambi in boju proti brezboštvo.

Poleg vseh teh sil ima svobodno človeštvo še

tihega, a močnega zaveznika

v vseh narodih, ki žive v državah Vzhoda. Ti so z dušo, srcem, hrepenenji in vzori, trdno prepričani, da bo bodoči svet, po katerem hrepene, res tak, da bodo v njem imeli zagotovljeno vse: človeške, narodne, duhovne in socialne pravice.

Poglejmo še na hitro, kakšna je spricho te moči Zahoda

usmeril predvsem v kakovost in silovitost orožja ter stavi svoje upe predvsem v svojo razvito tehniko in atomsko silo.

Peto orožje totalitarnega sklopa je

propaganda in petokolonstvo.

Sovjeti javno mnenje na svojem področju povsem prezirajo in mu ne puste niti do najmanjšega izraza in vpliva. Vedo pa, kaj pomeni javno mnenje v svobodnem svetu. In to javno mnenje si prizadevajo z vsemi sredstvi prevečati propagande, če že ne pridobiti zase, pa ga vsaj uspraviti.

Njihova propaganda temelji na dveh geslih: da je Sovjetska zveza za mir in da je svobodni svet za kapitalistično vojno ter za uničevanje človeštva. Sovjetsko oboroževanje služi miru, zahodna obramba pa vojni. Atomsko orožje je prekletstvo, ker ga ima v rokah zahodni svet.

Ta mirovna gonja, ki jo podpirajo razni kongresi, manifesti, zbiranje milijonov podpisov naj s pritiskom na javno mnenje prepreči oborožitev svobodnega človeštva in prikrije totalitarne priprave za napad. Treba je priznati, da je prav preteklo leto pokazalo, da je ta propaganda kljub strahotni nevarnosti, ki se skriva za njo, le še zelo uspešna.

Česar ne more v svobodnem svetu opraviti sovjetska propaganda, naj opravijo komunistične partije. Te so Sovjeti s čistkami spet strnili in okrepili ter jim dali dve nalogi: da morajo po delavskih strokovnih organizacijah, katere še obvladujejo, s stavkami in sabotažo izpodnašati obrambna prizadevanja Zahoda, in da morajo po svojem članstvu pripravljati oborožene neredne v notranjosti raznih držav, ko bi prišlo do rdečega napada nanje. Glede obojega so največ sil vpregli v Francijo in Italijo, kjer njihovo delo olajšuje zaostala, sebična in pokvarjena gospodarska in socialna politika vladajočih slojev, proti kateri tudi prizadevanja svobodnih delavskih sindikatov ne morejo opraviti dosti.

To bi bil v velikih obrisih položaj sveta in človeštva ob koncu leta 1951, kakor ga vidimo v luči njegovih dogodkov. Naše goreče upanje je, da bi to odločilno leto pomagalo k uresničenju tistega cilja, katerega so si zastavili vsi narodi, da bi namreč dosegli trajni mir brez krvave in uničevalne vojne.

VSEM NAROČNIKOM, SO-TRUDNIKOM IN BRALCEM „NASEGA TEDNIKA“ BLAGOSLOVLJENE BOŽICNE PRAZNIKE IN PRAV SREČNO NOVO LETO! VSEM DOPISNIKOM SE ZAHVALJUJEMO ZA SODELOVANJE V PRETEKLEM LETU IN JIH PROSIMO, NAJ NAM OSTANEJO ZVESTI SODELAVCI TUDI V NAPREJ.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

*Vsem Slovencem doma in po širnem svetu
želi blagoslovliene božične praznike in srečno
novo leto Narodni svet koroških Slovencev.*

Božič po naših vaseh

Ljudska duša zaživi v svetih praznikih. Božični običaji so izraz globoke vernosti in srčne plemenitosti naših prednikov. Vedno bolj pa nam postajajo ti sveti obredi tuji. Poživimo jih!

Na Radišah

Na sveti večer (prva „bila“) mora biti vsa hiša posnažena in v najlepšem redu. Ta dan kmet tudi še strogo drži delopust („farant“). V mraku mora biti vsa družina doma. Ko zazvoni avemarijo, vzame gospodar ali kdo drug iz družine žerjavico s kadihom ter gre v vse sobe in shrambe, nazadnje okrog poslopja. Za njim stopa drugi, ki škropi z blagoslovljeno vodo. Vsa hiša mora biti pripravljena za prihod Gospodov. V nekaterih krajih je navada, da opravi to lepo šego vsa družina z gospodarjem, ki zastopa duhovnika v družini. Grede molijo rožni venec, ki se po končanem opraviilu zmoli do konca v družinski sobi pred jaslicami.

Ko je vsa družina zbrana v družinski sobi, prinese gospodinja večerjo, meso in zelje, taka je namreč ponekod navada.

Na večer pred novim letom, druga „bila“, se ponavlja isti lepi obred kakor na sveti večer. Ta večer hodijo pevci od hiše hiše in pojoč žele vsem srečno novo leto. Pojo tole staro domačo pesem:

Je žalost prevelika Device Marije,
(se jej v srce smili nje ljubo Deteece).

Je celo še nedolžno, staro šele osem dni,
pa mora že trpeti, preliti svojo kri.

A srečno novo leto vsem skupaj unšamo,
zato ker mi kna viemo, kdaj mi umrjemo.

Zato pa morimo biti pripravljeni vselej,
če hočemo zadobiti nebelko veselje.

Ko so pesem zapeli pred hišo ali v veži, vstopi eden in vošči v imenu fantov srečno in veselo novo leto. Povsod dobe darila.

Večer pred svetimi Tremi kralji se tudi slovesno obhaja. Isti lepi obred se ponavlja kakor na sveti večer, zraven pa pride še to, da nekdo z blagoslovljeno kredo nariše na sveta vrata po tri majhne križe, na družinsko sobo pa imena svetih Treh kraljev, vmes križe in ob vsaki strani en del letnice novega leta.

Na tretjo „bilo“ hodi tudi „pehtra“, ki je navadno fant v ženski obleki in s kuhinjskimi vilami. Pridnim otrokom prinese orehe, katere z velikim ropotom vrže na tla. Pri tem je veliko šale in smeha.

V eni ali dveh vaseh imajo tudi to zanimivo navado, da na „bilo“ streljajo, in sicer zvečer, ko družina opravlja svoje navadno bogoslužje. Na prvo „bilo“ streljajo trikrat, na drugo šestkrat in na tretjo devetkrat. Strelja fant, ki je v orožju izurjen.

Uporabljajo puško, s katero streljajo polleti v meglo, kadar preti neurje in toča. Na „bilo“ streljajo brez krogel. Smodnik, ki ga uporabljajo pri streljanju za odvrnitev toče, mora biti blagoslovljen po patrih kapucinih. Od kod ta navada in zakaj, se ni moglo dognati.

Tako praznujemo božične praznike na Radišah. Veliko je še lepega in starega med nami, pa žalibog vedno bolj ginevajo stari običaji, ki so dali družinskemu življenju o božičnih praznikih toliko toplote, domačnosti in vernosti.

V Železni Kapli

Popoldne na božično „bilo“ se napravi v hiši na mizi „kopa“. Gospodinja položi sredi mize majhen križ iz blagoslovljenega lesa in pogrne čezenj bel domač prt. Potem postavi na križ tri velike hlebe kruha, drugega nad drugim, nanje pa položi še en „šarkelj“. Ob ta naloženi stožec kruha naskloni ob strani še en hleb boljšega kruha „mižneka“, en hleb navadnega kruha in en hleb belega kruha. Čez vse to pogrne še drugi prt. Taka je „kopa“. Na vrh „kope“ se postavijo jaslice in križ, na prt pa se položi velike in majhne podobe svetnikov in svetnic.

V majhni skodelici se postavi na en vogel mize nekaj žita, na drugi vogel mize se položijo rožni venci, pod mizo pa dajo krompirja in pinjo. Ponekod prinesejo

celo motike, grablje in drugo kmečko in poljsko orodje v sobo in ga polože pod mizo ali postavijo v kot.

Po kajenju in škropljenju pa se postavi tudi blagoslovljena voda na mizo. Drugo jutro se umijejo vsi z isto vodo, seveda šele potem, ko so se že preje dobro umili. Navadno se razdere „kopa“ na praznik zjutraj in se na drugo in tretjo bilo zopet sestavi. Kjer se pa miza v sobi čez dan ne rabi, tam ostane „kopa“ do praznika svetih Treh kraljev na mizi.

Lepa je ta navada, le škoda, da je novi ljudje ne razumejo več in radi tega kot prazno, nepotrebno navado opuščajo.

Pri Zilji tepeškajo:

Šip, šap...

Bog daj srečo, zdravje, veselje,
duši sveti raj,
da boste dolgo živeli,
frišni kakor riba v vodi
in tica v gori.

V Podjuni otepajo:

Šap, šap...

reš te se, reš te se, zdravi veseli,
dolgi živite in enbart
v nebesa pridite...

V Rožu šapajo:

Šip šap, šip šap...

zdravje srečo, dovho živeti
pa v nabese priti.

ZA 60-LETNI ROJSTNI JUBILEJ:

Luka Kramole-

PRIJATELJ KOROŠKIH NARODNIH PESMI

Grda nehvaležnost bi bila, če se ne bi na Koroškem spomnili za 60-letni rojstni god velikega prijatelja naše narodne pesmi, g. Luka Kramolca, našega koroškega rojaka. Izšel je iz naše koroške zemlje, iz št. Danijela v Mežiški dolini iz roda Kramolčevega, iz katerega je v l. 1941 do 1945 nasilje zahtevalo izredno število žrtev. Njegovega brata Viktorja so umorili l. 1944 v plinski celici Oswiezinu, njegov nečak Nantej je l. 1947 umrl v Drveši vesi pri Pliberku na posledicah mučenja v internaciji, ko se je vračal v domovino. Bratranca Lenčaja je doletela smrt v Dachau-u l. 1945; bratranec Ožbej pa je neznan kje ostal v osvobodilnih bojih l. 1944. Ali ni, da bi jokajoče zapel: „Nič več pel ne bom“? In vendar: saj so bile to žrtve za našo narodno samobitnost, in biser te samobitnosti je naša prelepa narodna pesem, posebno še naša koroška narodna pesem. G. Luka Kramolc

goji to, za kar so njegovi bratje žrtvovali svoje življenje. Še večja je zdaj njegova vrnema za našo pesem — saj je posvečena s krvjo toliko mučnikov. Dve zbirki profesorja Kramolca, izšli v zadnjih letih, sta piscu teh vrstic pred očmi: „Zbornik koroških pesmi“ in „Štirinajst koroških narodnih pesmi“. Z njimi v stvarnem, praktičnem delu ustvarja možnosti, da se bo naša pesem še bolj ukoreninila v našem narodu.

„Zbornik koroških pesmi“. Ni tukaj mesto, da bi podajali strokovno kritiko o tej zbirki naših pesmi. Povedati hočemo le nekaj misli, ki se vzbujajo, ko listaš po pesmarici. Ta pesmarica je izšla l. 1948. v Državni založbi Slovenije. Uvod je napisal zdaj že rajni Prežihov Voranc, tako živo in bojevito, kot je znal le on. Pripoveduje o veliki ljubezni koroškega naroda do slo-

venske pesmi, za katero je padlo toliko žrtev: Mihael Habih, Doujak Janez iz Borovlj, Pristovnik Franc in Olip Tomaž iz Sel, Pasterk Jurij iz Lobnika — za teh del in zaradi številnih drugih je „ta zbornik spomenik velike ljubezni koroškega naroda do ljudske pesmi naše lepe Koroške“. Kakor naše koroške doline so razvrščene tudi pesmi. Pesmi iz Mežiške doline, iz Podjune, Roža in Zilje. Vmes pa so vpletene spremne besede profesorja dr. Franca Sušnika, ki očitujejo od prve do zadnje črke dobrega poznavalca in gorečega ljubitelja naših koroških posebnosti in delajo prav zato zbirko mikavno za nas, ki živimo na tej koroški zemlji. Zbirka prinaša same moške zборе. Že v naslovih kažejo koroško ljudsko originalnost — „Z nobenim purgarjem kne grem tavšat — Od Pliberka do Traberka — Liepa ura, sonce seje — Od nedeljskih jagrov —“, kar vse bi hotel po vrsti naštet, pa saj jih poznamo. Izpod peresa našega jubilara so vse one, kar jih prinaša Zbornik iz Mežiške doline in Podjune in še nekaj rožanskih. Blagoslavne, v narodnem duhu izvedene harmonizacije ga stavljajo v vrsto naših najboljših prirediteljev narodne pesmi. Ostalo gradivo iz Roža pa je zbral Kramolc izpod peres naših koroških stvariteljev na muzikalnem polju: Pavla Kernjaka in Toneta Nagele. Ostali del iz „starosvetne“ Zilje sta pa mojstrsko obdelala profesor Matija Tomič in Emil Adamič. Ves Zbornik je svež dih koroške zemlje in njene plodnosti — saj so trije, štirje tvorci — ker tudi starost Lesliejaka ne smemo prezreti — porojeni iz te zemlje, gradili harmonije, zbrane v tej knjigi, ki je s svojim slovarčkom koroških jezikovnih posebnosti res prava vez med koroškim življenjem in ostalim narodom. Povrh vsega pa še lepa oprema knjige, ki jo je z umetniško roko ustvaril Maksim Gaspari — zares ta zbirka je nekaj posebnega, izrednega, že na zunaj hoče pokazati, da vsebuje bisere naše zemlje.

Druga zbirka: „Štirinajst koroških narodnih pesmi“. Ta zbirka obsega pesmi za mešani zbor, izdal jo je letos, 1951, Klub koroških Slovencev v Ljubljani. Tudi ta zbirka je opremljena z lepo Gasparijevo sliko „Pojdam v Rute“. Prireditelj, naš jubilar, sam pravi, da je teh 14 koroških narodnih pesmi namenil mladinskim zborom. Namenjena pa je tudi drugim zborom — saj skoroda ni koroških pesmi, ki bi bile prirejene za mešani zbor. Posebno pozornost pa vzbuja namen prirediteljev, „približati koroško narodno pesem, jo napraviti dostopno širšim množicam.“ Tudi Prekmurci, Ribničani ali Tržačani naj bi našo koroško pesem ne samo poslušali, temveč tudi sami peli. Toda predstavljajmo si, kako se bo v njih ustih topilo koroško „mličko (mliko)“ ali „snizh (snih)“, kako se jim bo zveržila koroška „sianca“ na Ko-

(nadaljevanje na 4. strani)

Spisal: J. SIMON BAAR

GOLOBČEK

Poslovenil: ALOJZIJ NEMEC

45. nadaljevanje

Hanzeku je na kozla podajal neki mlad človek s cilindrom in v dolgi suknji usnat kovček in glasno godrnjal: „V tem vetru bi pač lahko poslali zaprto kočijo.“ Zada je na sedežu pa se je tiščal v haveloku starejši gospod z zamešnim ovratnikom, ko pa si je na glavo posadil mehki klobuk z zlatimi čopi, je Holoubek opazil, da ima na rokah vijoličaste rokavice.

„Najbrž...“ je nehote šepetal župnik, toda preden je to natančno dognal, se je z voza že prijazno oglašalo: „Podvizajte se, prečastiti, da ne zamudimo, pa ni tam več nobenega duhovnika? Dva bi še naložili.“

„Nikogar nisem videl,“ je odvrnil Holoubek in se spravljal na voz.

„Torej pojdim,“ je zapovedujoče velel kanonik in Hanzek je takoj pokorno nategnil povodce.

„Toda pričakoval sem, da pride več duhovnikov — ah pardon — dovoljujem se vam predstaviti — jaz sem kanonik Souček, tovariš iz semenišča v Gospodu umrlega, imela sva se zelo rada, pozneje seveda naju je življenje ločilo, toda vseeno sem smatral za svojo dolžnost, — toda lakaj ima prav, lahko bi poslali zaprto kočijo, — ta veter reže kakor britva — ali da bi jim vsaj na misel prišlo, dejati na voz kako odejo za kolena — toda ne čudim se v tej zmešnjavi, kakršna je pač tam! — Včeraj zjutraj je prišla brzovjavka na ordinariat. Silno nas je vse pretreslo — glejte, gospod brat — zopet

kap — duhovnikova smrt! Kakšen nauk, da bi bili čuječi in vse svoje stvari imeli vedno v redu. Zares ne vemo ure in dneva. Toda upam, da je Holoubek na dobrem glasu, — kaj blagovolite meniti?“

Trešticki župnik pa je, čeprav je kočija gladko tekla, poskakoval od veselja. „Čakaj, Čuk, le počakaj,“ se je pripravljal, „zagodel ti bom, najprej te skopljem in šele potem izvlečem. Dober pa si, v resnici me imaš rad, iz take daljave mi prihajaš na pogreb,“ in spet je mehki čut hvalečnosti napolnil otroško Holoubkovo srce. Že je hotel pasti gospodu kanoniku okrog vratu, stisniti se k njemu in iskreno priznati: „Čuk dragi, ne nori, ne bodi žalosten, Holoubek je sleparski človek, ponorčeval se je s sretnjo, z dekanom in celo ordinariatom, toda veruj, da zato ne more nič, tokrat je storil proti svoji volji, le nerad.“

Vendar mu ni dalo, da ne bi z malomarnim, nekoliko zastrtim glasom odgovoril: „Kakor se vzame, vaša milost. Bil je na dobrem glasu — pa tudi ne.“

„Tako. Glejte, to me preseneča. V semenišču je bil silno dober. Rekali smo mu žid, toda nič židovskega ni imel na sebi. Zgolj zaradi njegove živahnosti in okretnosti se ga je prijel za vzdevek. Seveda človek ni tak, da bi bil vsem všeč. Kaj pa mu je župnija očitala? Blagovolite mi to odkrito povedati. Veste, ob grobu bi mu rad govoril, seveda samo, nekaj kratkih besed — toda ne želim bi žaliti, če ste tega mnenja, bi rajši ne govorili.“

„To odločno odsvetujem,“ ga je hitro prekinil. „Holoubka hvaliti ni mogoče, mož se je tožil s tukajšnjim županom, sprl se s čevljarjem, tudi z gradom se ni razu-

mel. Kadil je kakor turek, jezika ni mogel držati na miru, da celo o vaši milosti si je dovolil pogosto pripovedovati maršikake zgodbe.“

„Takooo?“ se je kanoniku podaljšal obraz, „to je pa kaj drugega, tega ne bi smel. In kaj je na primer pripovedoval?“

„O nekih hlačah iz semeniške dobe. Pravil je, da bi rad vedel, ali ima Čuk še tiste hlače, ali ne.“

Gospod kanonik je umolknil in povsili glavo. Hanzek je zavil k župnišču. Skozi odprta vrata je bilo videti, da se po dvorišču sprehajata dva orožnika z nekim gospodom. Pred gostilno je stalo nekaj kočij, pri cerkvi pa je gruča ljudi o nečem prav živo razpravljala in tako se je gospodu kanoniku zazdelo, da tukaj nekaj ni prav.

„Kdaj bo pa pravzaprav župnikov pogreb?“ je vprašal zaradi gotovosti.

„Tega niti on sam ne ve,“ se je mirno nasmehnil Holoubek.

„Naznanili so nam, da danes ob desetih, sam sem tudi dobil obvestilo,“ se je razvnelmal Souček, ki je že čutil, da ni vse v redu.

Takoj ko so privozili na dvorišče, se je Holoubku predstavil sodni adjunkt. „Prišel sem na pogreb in sem hotel urediti inventar, popis imetja, zdaj pa vidim, da si je nekdo dovolil neumestno burko,“ je začel srdito in jedko, vedoč, kako se mu bodo tovariši smejali, ko se vrne iz Treštic.

„Za Bogal Jožko!“ se je zgrabil za glavo Souček in se urno odmaknil od župnika, — „saj se vozim z mrtvim — kaj to pomeni?“

„Tukaj je polno žalnih gostov in nekateri so prišli od daleč,“ je stopnjeval svojo ogorčenost uradnik, „to je nezaslišana reč.“

„Moja prevelika krivda,“ je obstal Holoubek skrušeno in sramežljivo, da se jim je zasmilil.

„Toda Jožko, kako neki? Kaj je pravzaprav? Ne morem razumeti, kako...“

„Izvolite naprej, gospodje, tu na dvorišču vam brat tega vendar ne bo razkladal,“ je odločno posegla vmes Barica in je služabnika s kovčkom prvega potegnila v župnišče.

To je bil pač najbolj vroč trenutek v vsem Holoubkovem življenju, pa Barica ljubezen je v tem hipu zažarela kot demant. „Hvala Bogu, da je ta kanonik prišel,“ je naprej hvalila Boga in služabniku zapovedala, naj ne stoji, ampak zbere pribor in krožnike in skrbi za gospode v prvem nadstropju in naj nikogar, posebno pa gospoda župnika ne pusti dol v pritličje. Sama je tedaj kuhala obed, prejemale pošto in po sluh došla sožalja in jih takoj metala v peč, plačala mizarju rakev, ga obvestila in ukazala, naj bo za danes miren in naj vsaj en teden ne pride župniku pred oči, nagnala je stražnika z vencem ter plačala, kakor hitro je prejela račun za venec. Najbolj pa se je vzradostila, ko so neopazno pričeale razne stvari prihajati nazaj v župnišče.

Prva je prihitela mežnarica s kožuhom in čepico: „Milostljiva gospodična, naj se ne jezijo, moj bo zaradi tega umrl, orožniki hodijo po vasi, grozijo celo s preiskavo, gospod adjunkt, ta je baje to ukazal.“

„Je že mogoče,“ je kratko, nekoliko zapeto in samozavestno pritrdila Barica. „Hotel je popisati zapuščino po gospodu župniku. Tedaj sem mu rekla, da mora k vam,“

(Nadaljevanje na 4. strani)

Spicar Jaka:

Pri jaslicah

Kako hitro mine čas in kako hitro pozabimo, hvala Bogu, na marsikaj hudega. Pred desetimi leti smo bili begunci. Kaj se hoče, kdor je hotel rešiti glavo, si je pač pomagal, kakor je vedel in znal. Tudi jaz sem moral iz kraja, kjer sem preživel 35 let in ki se mi je zdel druga domovina. Pravo domovino, Koroško, pa sem nosil v srcu in v mislih povsod s seboj in jo pogosto obiskoval. Ko pa je Hitler napadel Poljsko, sva dobila s pokojnim dr. Janežičem migljaj, naj nikar ne hodi na Koroško, ker bi bilo za naju nevarno. Bila sva že gotovo zelo nevarna za mogočni rajh.

Prišel je napad na Jugoslavijo in, kakor rečeno, bili smo begunci brez službe in takih dohodkov, da bi se moglo živeti ob njih. Nič zato, rešili smo glavo, da si bila povsem na varnem, saj je visel vedno nad nami Damoklejev meč italijanskega fašizma, ki je zapiral, odganjal ljudi v koncentracijska taborišča, bolj veljavne pa iz-

Luka Kramole...

(Nadaljevanje s 3. strani)

roškem „puale“, kako grenke bodo na njih jeziku „svadči besede“, da bo Koroška, ki „sedem jezikov zna, pa vse kojo slovenji“, po ušesih trgalo „usedna“ in v „nediav“, davi in drevi. Ali naj ostane zato vsem Nekorošcem koroška pesem nedostopna? Korošci so pač sprejeli mnogo pesmi iz ostale Slovenije, toda razmeroma malo pesmi pa je proniknilo iz Koroške ven v ostali narod — zaradi koroškega narečja. In vendar je posebno mladina tista, ki posebno ljubi koroško pesem. Zato je prireditelj te zbirke posebnosti koroškega narečja ublažil, opustil je točno podajanje koroške izgovorjave s posebnimi črkami, besedilo pri naša v knjižnem pravopisu, deloma je pa tudi nadomestil dialektične oblike s knjižnimi, nekatere tujke pa z domačimi izrazi. Ta preemba originala in pa harmonizacija, sočna in zvočna, strokovno kajpada neoporečna, taka, da zmore pesmi „vsak zbor, ki je le malo prizadeven“, to bo gotovo močno pripomoglo, da bo prireditelj svoj namen gotovo dosegel.

Tako utira pot koroški slovenski pesmi v ostali slovenski svet naš rojak iz „Šentanela“. Obogatil bo s to pesmijo slovenski vsesplošni narodni kulturni zaklad in povezal Prekmurce, Štajerce, Kranjce in Primorce s Koroško z novimi kulturnimi vezmi, z vezmi, ki jih veže govor srca, to je petje.

Mi na Koroškem si pa želimo, da naj bi postali omenjeni zbirki lažje dosegljivi, da bi se tudi med nami še bolj razvila naša pesem, ki pri vsej trdoživosti vendarle radi mnogih neprilik tu in tam že ugaša.

Jubilantu pa kličemo: na mnoga leta!

ročal Nemcem, da so jih pomorili v proslulem Dachau-u in drugod.

Živeli smo iz dneva v dan in imeli s tem, dosti skrbi, ni preostajalo časa za misli, kaj bo jutri. Plašili so nas, da bomo morali tisti, ki ne živimo že pet let stalno v Ljubljani, mesto zapustiti in potem, kam? Tako naše misli in naši živci niso prišli do počitka. In v takem razpoloženju nas je našel Božič. Bilo jih je sicer nekaj, ki so se na praznike pripravljali na široko, kakor da so doma v mirnih časih. Seveda, imeli so v bankah denar, ki jim je pomagal nadomestiti dom z dobrotami, ki so jih spretni verižniki znali pribaviti za visoko ceno.

Midva z ženo pa sva se bližajočih se praznikov skoro bala. Ne zato, ker je bilo treba živeti skrajno skromno in ni misliti na počitke in slično, ampak, ker bova prvič, odkar imava družino — sama, osamljena, ker tuji ljudje, ki so navidezno stali nama blizu, niso razumeli najine boli.

Na Sveti večer sva postavila jaslice, ki smo jih prejšnje leto kupili — nove — v veselje vnukom, ki so prihajali za praznike k nama. Ko je padel mrak na zemljo, sva pokadila stanovanje, prižgala svečke in stala dolgo v največji tišini, saj solze ne ropočejo na glas na tla! Tam gori drži angel napis „Slava Bogu na višavah in mir ljudem“.

Moje misli so šle v rano mladost, ko sem ta večer klečal v rodnem kraju pri velikem oltarju in je moj nepozabni učenik, Gabron, zapel „Gloria in excelsis Deo!“, ko so s kora doneli glasovi „Angelsko petje se čuje v višavi...“ in ko me je v domači hiši grela ljubezen pokojne matere. Blaženi mir onih dni! Čez našo zemljo besni vihar, angel pa drži napis o miru!

Božje dete leži na slami, nosilec miru. Tako leže daleč doli v Srbiji najini izgnani vnuki, ki trpe in se še ne zavedajo; nekoč jim bom povedal, sem si mislil, da so trpeli samo radi tega, ker so pač Slovenci. Tam na Koroškem pa živi nekdo, ki je v duhu pri nama, ki pojde nočjo k polnočnici in bo pozabil prositi za sebe.

Tako že deset let prosi naš narod za mir, a ne le naš narod, vsi narodi sveta si ga žele, njihovi voditelji pa ne najdejo prav pot do njega, ker je na svetu še vedno mnogo preveč sebičnosti in premalo ljubezni do bližnjega. A ne samo miru med državami, predvsem osebnega, notranjega miru posameznika je treba, da bo človeštvo varno in srečno.

Z željo po takem miru stopimo letos pred jaslice in si prizadevajmo postati vsaj malo podobni Onemu, ki se je rodil na slami in umrl na križu za pravico zatiranega človeštva. Potem se bo naselil mir povsod in pred vsem v naših dušah, ki so ga tako potrebn.

klical, s kom se razgovarjal. Tako pa se je tesnobno oziral po vedno bolj puščobnem jesenskem kraju. Nezvane, otožne misli so ga prevzele. Sonce se je nagnilo k zapadu, svetilo je sicer, toda gredo ni, zaspano je gledalo po nebesu in zemlji, kakor da hoče ugasniti, kakor da je v preteklem letu izžarelo ves svoj žar in kakor da bi namesto žarkov tlel v njem pepel... „Tako sonce sem tudi jaz,“ je preudarjal Holoubek, „še trenutek in sonce bo zašlo za goro, ugasnilo bo in nastopil bo večer in dolga noč...“

„Človek — kaj je človek?“ in zagledal se je na očrnele, od mraza osmojene in zvite liste, ki so se obletavali z dreves ob poti in jih je oster, leden veter nekaj časa podil po cesti, jih sukal, se z njimi igral in jih končno pometel v jarek, poln blata in makuž. „Z drevesa življenja se odtrga človek, veter se z njim poigrava, goni ga sem in tja — dokler se končno v jami — v grobu ne odpočije. Tudi jaz bi že lahko tam počival, tudi jaz,“ in njegov pogled je zadel ob belo pokopališčno ograjo okoli cerkve, „cerkovnik bi zjutraj že drugega duhovnika oblačil za oltar. Cerkovnik! Glej, pozabil sem, da je bolan. Hanzek, ustavi,“ je ukazal na vasi, „cerkovnika moram obiskati,“ je dejal in počasi zlezel z voza. „Lahko bi tja zapeljal,“ se je ponudil Hanzek, ko je videl, kako gospod župnik naporno šepa.

„Eh, ne, le pelji se domov, moram se malo shoditi,“ je odvrnil Holoubek in je ob palici stopal k cerkovnikovi bajti.

„Kako se imate, cerkovnik,“ je vedro vprašal med vrati takoj po pozdravu.

„Slabo,“ se je oglašil iz kupa blazin na

JANEZ TRDINA:

Božične legende

Moč svete noči

Tisto noč, v kateri se je rodil Kristus, se je izpolnilo vsakemu človeku vse, kar koli si je želel. Kdor je hotel zlata, našel ga je drugi dan poln rudnik. Kdor je rajši imel rodovitno polje, mu je od takrat rodilo žito desetkrat bolje kakor vsem sosedom. Komur se je zdela voda premrzla, je pritekel studenec, ki je bil pozimi topel, da ga je bilo veselje piti, poleti pa mrzel, da so delavci hodili po pol ure daleč ponj. Takrat so nastali naši bistri potoki, takrat naše hladne vode, takrat pa tudi topli in zdravilni vrelci.

Nekaterim se je tožilo, da se pozimi ne morejo kopati, in drugo jutro jim je bruhal pred hišo iz zemlje vroč studenec. Tako so postale vse toplice. Ni mogoče prešteti vseh dobrot, ki so prišle tisto noč na zemljo.

Pa tudi dandanašnji ima sveti večer veliko moč. Ta in pa kresni večer gorijo zakladi, da lahko obogati, kdor jih ume vzdigniti. Na sveti in na kresni večer se pogovarja tudi živina, kaj se bo čez leto zgodilo. Kdor ima pri sebi praprotovo seme, jo dobro sliši, toda nikomur ni svetovati, da jo gre poslušati, ker bi mogel izvedeti človek tudi svojo smrt ali kako drugo nesrečo, ki ga čaka naslednje leto.

Kdor prinese na polnočnico s seboj štiri-peresno deteljico, spozna vsako čarovnico, ker so obrnjene takrat vse proti cerkvenim vratom. In tako je mogoče videti in doseči tisto noč še veliko drugih imenitnih stvari, če je človek brez smrtnega greha, posebno rado pa se posreči to takemu, ki je še popolnoma nedolžen. Moliti je vselej dobro in Bogu prijetno, ali nikoli nas ne usliši rajši kakor na sveti večer ob polnočnici, ko se je rodil božji sin in je vladalo zaradi tega veliko veselje na nebu in na zemlji.

Sveta družina in cigani

Ko so prišli sv. Jožef, Marija in Jezusček v Egipt, so bili silno žejni, ker več dni ni bilo nikjer najti studenca. Pri prvem vodnjaku prosijo ljudi, da bi smeli piti. Ti ljudje pa so bili neusmiljenega srca in jim niso dovolili, da bi si žejo pogasili. Vprašali so jih zaničljivo, če so mar pozabili pot do svojega doma, da se potepajo tako po svetu. Pitali in žalili so jih z najgršimi pridevki in kletvami, rekli so jim celo, da so cigani, kar je bilo pri Egiptčanih najhujše razžaljenje in zasramovanje.

Jokaje je šla sveta družina dalje. Bog pa je kaznoval neusmiljene ljudi še tisto uro, da so pozabili pot do svojega doma in se jeli potepati po širokem, neznanem svetu. Kamorkoli so prišli, jih je vsak človek črtil in preklinjal, jih podil od svojega praga in jim še vode ni privoščil. Nihče jim ni rekel drugače kakor cigani in Egiptarji in tako pravimo njihovim nasledni-

kom še dandanašnji v svarilo in spomin, da pade vsaka kletev nazaj na tistega, ki jo je namenil svojemu bližnjemu.

Jezusček in slavček

Preljubi slavček je bil začetkoma slab pevec, da so ga ljudje zaničevali in poslušali rajši vrabca kakor njega. Tiči so se izkušali, kateri zna najlepše peti in so končno razsodili, da najlepše poje veseli škranec, najgrše pa otožni slavček. Ta sodba je ubogega slavčka tako užalila, da ni mogel ne jesti ne spati. V tistem kraju so prenočili takrat sv. Jožef, Marija in Jezusček. Sveti Jožef in Marija sta spala, Jezusčka pa so od silnega truda tako bolele noge, da ni mogel zaspati.

V temni noči je bilo Jezusčku strašno pusto in žalostno. Globoko je vzdihnil: „Oh, da bi me hotela kratkočasiti zdaj vsaj kaka ptičica s svojim petjem — rad bi prosil zanjo Boga, naj ji podeli najlepši glas med vsemi pticami, da bo sebe in ves svet z njim razveseljevala.“

Slavček sliši Jezusčkove besede in mu začne prepevati in prepeval je tako lepo, tako sladko, da je Jezusček kmalu zadremal in zaspal. Zdalj slavček ni več žaloval, veselo je pel vso noč svojo srečo, božjo čast malega Jezusčka in neskončno čast njegove matere Marije.

Z drugimi dan so napravili ptiči nov zbor in na tem zboru so soglasno potrdili, da ni bilo ptiča in ga ne bo, ki bi se mogel kosati s slavčkom. In kar so razsodili ptiči, so potrdili tudi ljudje.

Slavček prepeva še zmiraj najrajši in najlepše ponoči, v hvaležen spomin tiste noči, v kateri mu je po Jezusčkovi priprošnji Bog podelil dragoceni dar sladkega, ves svet razveseljujočega petja.

Jezusček in bela lilija

Sv. Jožef, Marija in Jezusček so potovali v Egipt. Pot je bila pusta in peščena. Jezusčku pride v čevlček droben kamenček, da se je moral sezuti in stopiti z boso nogo na gola tla. Tam, kjer je stala bela nožica Jezusčkova, je pognala iz pečene zemlje lepa neznana cvetlica — bela lilija, znamenje njegove angelske nedolžnosti in čistosti.

Jezusček in divja roža

Sv. Jožef, Marija in Jezusček so prišli na potu v Egipt v goščavo bodečega trnja. Sv. Jožef in Marija sta lepo pazila, da Jezusčka ne oprasne trn ali grmovje, bilo je tako gosto, da ga nista mogla obvarovati. V ročico se mu je zasadil oster trn in iz rane je padla na zemljo kaplja krvi. Iz zemlje pa je pognala najlepša vseh cvetic na božjem svetu, veselje za vsako človeško oko, živordeča in zlahtno dišča divja roža ali gartroža.

h grobarju in še k drugim. Obljubil je, da bo to preiskal, da ve, kaj se godi po župniščih po župnikovi smrti.

O vsem tem pa dragi Holoubek ni niti najmanj slutil. Sedel je s svojimi nepričakovanimi gosti v najboljšem razpoloženju, hvaležen je bil posebno svojem zvestemu prijatelju Součku in živo je obžaloval, da vendarle ni umrl. „Glej, s palico in mitro bi bil vodil moj pogreb — kateremu vaškemu župniku pa se taka čast izkaže. Kvečjemu ga pokoplje dekan, čisto le njegov tajnik,“ se je blažno smehljaj.

K popoldanskemu vlaku je spet držala župnijska kočija. Holoubek je odpravljaj svoje goste. Na vasi je bilo že vse po starem, ljudje so gledali veselo, zaupljivo so pozdravljali med potjo, ves dogodek se je kmalu pozabil in le v okolici se je o njem še nekaj časa govorilo...

„Tiste hlače še imam, zares imam,“ se je nagnil gospod kanonik urno k ušesu župnika Holoubka, ko je vlak že stal na tračnicah, „toda že dolgo jih nisem pogledal. Brž ko se vrnem, takoj si jih odmotam in jih ogledam.“

„E, pusti, to sem samo tako rekel,“ se je v zadregi smejal Holoubek, srečen in blažen kakor vsak, ki se prepriča o vernem prijatelju in njegovi ljubezni.

„Čuk se ne bo spremenil, ne bo se prevzel, četudi bi postal nadškof,“ je utrjeval tudi sebe v vzajemni bratski ljubezni. Toda njegove misli so hitro skočile drugam. Že drugič se je danes peljal v kočiji s postaje v Treštnice, tokrat sam, nikogar ni mogel vzeti s seboj, čeprav je na postaji in med potjo pridno gledal, koga bi lahko po-

postelji stariakov in raskav glas, „če se ne motim, me je prišel obiskat čistiti gospod župnik.“

„Ne motite se, zares sem vas prišel pogledat. Vas kaj boli?“

„Boli!“

„Kaj pa?“

„Duša!“

„Hm. Duša? Zakaj pa?“

„Sram me je.“

„Cerkovnik, kaj pa govorite?“

„Prečistiti gospod župnik, ne bodite hudi, toda vi bi morali ostati mrtvi in jaz bi dalje živel.“

„Kako to?“

„Vem, do bom od sramote umrl. S prstom bodo ljudje kazali za mano, tega ne prenesem. Stara vam je kožuh, uro, čepico in vse vrnila, toda sramota ostane. Sramota, žandarji hodijo in iščejo, morda tudi k nam pridejo.“

„Kaj pa govorite? Žandarji? In kaj bi iskali?“ je osupnil Holoubek.

„To, kar smo vam pokradili.“

„Pa kdo jim je ukazal? Kdo jim je dovolil?“ je jezno zrasel župnik.

„Zakon, prečistiti, postave. Tisti uradnik iz mesta, ki je danes zjutraj prišel, je takoj ukazal, da bi se poiskalo, kar je bilo raznežnega.“

„Jaz tega ne dovolim, kožuh vam darujem in čepico tudi, to je vaše,“ se je razvnel Holoubek, „ljudje bodo mislili, da sem jaz naščuval orožnike.“

„Ne, ne bodo, pa naj mislijo, kar hočejo, toda sramota, ta sramota,“ je gnal dalje svojo cerkovnik. „Kako bi mogel v kožuhu gospoda župnika iti na božje sonce še za

njegovega življenja. Ko bi hoteli umreti, bi lahko rekel, to mi je zapustil — in čast, slavo ter zavist bi si bil pridobil.“

„Rekel bom torej, da sem vam to daroval, povsod bom to povedal.“

„Ne, ne potrebujem tega, nočem ga niti videti, a za nekaj vendarle prosim, nujno prosim, to mi blagovolite nakloniti, edino s tem me potolažite.“

„In kaj je to?“

„Odpušcanje, prečistiti gospod, odpušcanje iz vaših ust in srca,“ je zahlipil starec in se spustil v jok.

„Toda,“ je zalila Holoubka rdečica od zadrege, „saj nimam kaj, da bi odpustil, niste me žalili, ne razjezili.“

„Torej pravite, da se ne jezite name?“

„Ne jezim se in niti ne morem in ne smem jeziti. O, moj dragi cerkovnik, ljubi Bog prenaša še vse drugačne žalitve in se ne jezi, ampak nas še vedno ljubi. Kako bi pa smel nehati jaz vas ljubiti zaradi kožuha in čepice?“

„Prečistiti gospod, spovedal bi se rad, in se dal prevedeti,“ je ganjen cerkovnik hitro okrenil rajgovor.

„V tem vam dam prav, kajti to me je najbolj peklo, da sem kar tako brez vsega odšel, verujte mi, da me je Bog najbrž zaradi tega poslal nazaj na svet, da bi to uredil. Pridem torej zjutraj po sveti maši.“

„Pridite rajši takoj. In veste, koga si vzemite po moji smrti? Sina nimam, v našem rodu se cerkovništvo ne obdrži, privoščim ga mlademu Jinu, tistemu krojaču z Dunaja, prišel bo kmalu domov, ga že čakajo.“

(Dalje prihodnjič)

Z dolgim, zamišljenim pogledom se je ozrl stari Andrej Koren po sobi. Pravkar je bil spremil iz hiše mlada dva in snahinena očeta, ki je bil prišel, natančen, skoraj skopušen mož, k predaji; vrnil se je v sobo s počasnimi, nekako zastajajočimi koraki, kakor ne bi prav vedel, kam naj stopi, kakor bi dvomil in se pomišljal, ali naj še gre v hišo ali ne.

Sredi sobe se je ustavil. Stal je tam s počešenimi rokami, z nekoliko sklonjeno glavico. Kakor zlat potok je plalo sonce, lijoče skozi odprto okno, čez njega, da so mu redki beli lasje nekako zagoreli in se mu je suho, a sicer zdravo lice kljub petinšedemdeset letom čudno pomladilo, kakor bi ga bili sončni žarki v resnici pozlatili.

Tako je stal sredi precej velike sobe, mirne in prazne, hlapec in dekla sta odšla takoj po kosilu nekam po vasi, pastirček je odšel v cerkev, k večernicam.

Počasi mu je šel pogled po sobi naokrog. Ko je prišel do okna, je starček naglo zametikal, žarka sončna luč ga je zasčemela v oči; in ali niso morda spekle solze, ki so mu silile v oči in jih je le stežka zadrževal?

Skoraj začudil se je, da sije sonce tako lepo in veselo, ko pa v srcu ni veselja in se mu tudi soba ne zdi nič tako lepa, domača in topla kakor nekdanj in vse do sedaj. A res — saj ni več njegova soba, njegova last, pravkar je bil izročil vse mladima. Zdaj je on „stari“, preužitkar, človek, ki mu je v kratki uri zdrsnilo iz rok, kar je dolga leta držal tako krepko, skopušno skoraj... Ni več njegova miza tam v kotu, za katero je posedal toliko let na prvem mestu, govoril vedno prvo in zadnjo besedo, molil družini naprej, z molitvijo blagoslavljal jed, ki jo sme in more uživati še zdrav in krepak... Ni več njegova zelena peč, ki mu jo zdaj meri in boža oko, pri kateri je ob meglenih jesenskih in dolgih zimskih večerih posedal z otroki, jim, ko so bili še majhni in močne vere, pripovedoval zgodbe in pravljice, posedal z gosti in sosedi, a dostikrat s tujci, s krošnjarji, ki so romali s svojim blagom od vasi do vasi in najrajši prenočevali pri njem, največjem in najuglednejšem posestniku v vasi, a tudi z berači, ki so ga radi in zaupljivo prosili prenočišča in jim ga je rade volje dajal za božji lon. In jih je napeto poslušal, ko so poročali, kako poteka življenje zunaj v svetu, kaj so videli, slišali, doživeli na svojih potovanjih. Veselje in pouk so mu bili taki večeri... In na veliki stenski uri so se mu ustavile oči in misli. „Ne bo več dolgo in bo bila tudi meni zadnja. Starega se čutim, danes starejšega kakor kdaj do zdaj.“

Siloma se je iztrgal iz malodušne zamišljenosti, ki se ga je lotevala. Počasi, s težkimi koraki, težjimi kakor še včeraj ali predvčerajšnjim, z bolj sklonjenim hrbtom kakor še pred nekaj dnevi je stopal proti javorovi mizi v kotu sobe. Ni sedel na svoje dosedanje mesto, odmaknil je od mize stol, na katerem je sedela rajna žena, kadar je pač utegnila sesti k mizi, večinoma je jedla kar v kuhinji, med delom, mimogrede. Previdno, nekako spoštljivo ga je obrisala s plosko roko — Ana ga je obrisala navadno s predpasnikom, preden je sedla ali ga je komu ponudila.

Utrujen, kakor po težkem delu, je sedel. In se je nenadno domislil, kako je videl očeta nekaj dni pred smrtjo, da je prav tako utrujen sedel za mizo in zamišljeno, nekako izgubljeno strmel po sobi. Zdaj ve, da se je poslavljaj — dva dni za tem se je zvrnil nanj sod vina in ga ubil, tega silno treznega moža. Tako je prevzel za njim domačijo in gospodarstvo on, ne šo povsem dvajsetleten.

Ko je tako sedel, se je spomnil nje, ki je bil ta stol njen sedež in njeno mesto v hiši, rajne žene Ane. Videl jo je v mislih, a čudno razločno, kako je sedela tu mlada nevesta, nekaj dni po poroki. Sama sta bila v sobi. Anka je predla, on je obrezoval toporišče za sekiro. Oba sta bila zamišljena, tiha, le zdaj in zdaj je padla v ta molk kaka beseda. Kar je na mah nehal drdrati in peti kolovrat. Ko je pogledal od dela, je videl, kako Anka naslanja glavo na mizo in joka. Začudil se je, kar preplašil v mislih: „Pa ji je tako hudo pri nas?“ Stopil je k nji, polahko ji dvignil glavo, zaskrbljeno jo vprašal: „Anka, kaj pa ti je?“ Zroč mu s solznimi očmi v njegove, je ihtela: „Od vsega sem se morala ločiti, vse zapustiti, mater, očeta, sestre.“ Oddahnil se je, da ni kaj hujšega, tolažeče se ji je nasmešnil: „Glej, Anka, življenje je pač takšno: vsak čas se je treba od česa ločiti, kaj zapustiti.“ Ko je pred tremi leti umrla, mu je ves čas tista dva dni, kar je ležala na odru, in zlasti še, ko so jo nesli iz hiše, bolno govorilo v

Ksaver Meslić:

Slovo

mislih in v srcu: „Takšno je pač življenje: vsak čas se je treba od česa ločiti, kaj zapustiti.“ Ločiti se je moral od nje, ločiti se mora zdaj od tega, za kar sta se oba tako trudila, za kar sta oba tako vestno skrbela, dolgo življenje čez petdeset let... „Je pač takšno življenje...“

Počasi je potegnil z roko čez čelo — morda je hotel izbrisati spomine, morda se je branil s tem solz, ki so mu silile v oči.

„Posloviti se bo treba tudi od polja, „se je domislil, kakor bi mu bilo v trenutku od nekd prišepetalo, z rahlim očitanjem ga opominilo, kako je mogel polja pozabiti.“

Sunkoma je vstal, nekako zaskrbljen, kakor bi bil nekaj zamudil. Naglo je stopal proti vratom, snel klobuk s klina za dur-

mi, se pokrnil, šel iz sobe. Stojč na nekoliko vzvišenem podstenu pred hišo, je skrbno zaklenil večna vrata, ključ skril med cvetlične lončke na oknu, kamor so ga navadno shranjevali. Postal je nekaj trenutkov pred pragom, z dolgim pogledom obšel dvorišče, starega petelina, ki je bahato stal ob gnojšču, na katerem so kokoši skrbno brskale, iskale si hrano, nekaj se jih je kopalo in se ščeperilo v prahu tja dalje proti svinjakom.

Zamišljen je pokimal, češ vse je v redu. Pa se je obrnil na desno, počasi stopal ob hiši, zavil za ogel.

Za hišo se je v senci stare jablane spet ustavil, ogledoval drevje, z obžalovanjem pomislil, da bo slaba sadna letina. „Deže-

valo je, ko je cvetelo, pa se je v cvetu zaradil črv. A da bi Bog dal le kruha, brez pijače bomo že nekako prebili. Za domačo rabo pa ga morda še za silo bo.“

Nekako pomirjen se je obrnil proti polju, sprostilalo se je od hiše daleč gor proti hribu, z gozdovi poraslemu.

Počasi, korakoma je stopal po ozarrah, ogledoval zdaj polje, zdaj lastovke, ki so poletavale nad njimi ter črtale v mirno, tiho ozračje velike črne kroge. V višini je drobnil svoje pesmi škrjanček, naših polj neutrudni pevec. Ker ni bilo vetra, je stalo vse silje mirno, svečano in pobožno, kakor kadar stopa sam Gospod po polju in blagoslavlja zeleneče in rodeče žito.

Kdaj in kdaj je postal, sklonil se, nežno kakor deklica svoje rože prijel šop bilk, jih ljubeče ogledoval, zadovoljno jim pokimal. Že je odcvetelo, skrivnostno se je porajalo seme v klasju, niti ne bo dolgo do žetve — „pet peti — pet peti,“ pojo prepelice v žitu.

Stopal je dalje, premišljeval, kako je na teh njihavih delah in se trudil sedemdeset let, v lepem in slabem vremenu, dostikrat že ob vzbujajoči se zori in v temno noč, zlasti v prvih letih, ko se je bal, da bi mogel biti slabši gospodar kakor rajni oče in bi posestvo začelo pod njegovim gospodarstvom pešati. Z leti je tako zrasel s to zemljo, da se mu je zdela nekako tako njegova kakor Anka in jo je imel res tudi skoraj tako rad kakor Anko. A glej, kakor ga je zapustila zvesta žena in se je moral ločiti od nje, tako ga zapušča zdaj zemlja, zvesta mu dolga leta. Pač bo še hodil po nji, ako Bog da, jo še obdeloval, a tako vsa njegova ne bo več kakor doslej.

Stopal je po ozarrah dalje in dalje, vse svoje njive — do danes njegove, zdaj ne več — je hotel še videti, v mislih in s pogledi se jim zahvaljevati za njihovo zvestobo in pomoč, blagosloviti jih.

Na koncu svojega sveta se je ustavil. Tam je bila zorana njiva, rjava, čakajoča sejalc in semena. Stopil je nanjo, šel po grudah, ki so se mu pod koraki drobile, kakor bi mu hotele narediti pot zlonejšo, ko je stopal po njih tolikokrat s težkim korakom, nad oralom sključen, z močno roko držeč in ravnaajoč plužnice, da se je lemež zarezaval globoko v zemljo in so se brazde v naglici valile v stran, kakor bi se hotele umakniti neusmiljenemu rezilu. A danes, glej stopa čeznje mirno, dober prijatelj.

Ustavil se je sredi njive. Oziral se je na vse strani, tako počasi in tehtajoče kakor poprej po sobi doma. In je nagnil glavo nekoliko proti gozdu na hribu ob njivi, kakor bi skušal doumeti, kaj mu poje kos, najneugnanejši vseh pevcev, ki mu je pel tolikokrat, ko so v padajočem mraku utihnili in pospali že vsi drugi drobni pevci.

Pobožno, kakor kadar je v nedeljo stopil v cerkev — še pokropil bi se če bi imel blagoslovljeno vodo pri roki — se je odkril, počasi si pogladil lase s čela in v tihi molitvi kakor pri veliki maši govoril:

„Mnogo si zahtevala od mene, o zemlja, mnogo truda in potu, vendar si mi bila dobra: dajala si življenje meni in mojim — zahvaljena bodi! Dajaj živež tudi mladim, da ne bo pomanjkanja in gladu v Korenovi hiši. Bog te blagoslovi!“

Dvignil je nekoliko glavo, pomežiknil proti soncu, ki je viselo že nizko nad daljnimi gorami: „Grelo si me dostikrat, sonce božje, hudo me peklo tudi marsikdaj, ko sem delal in se trudil na teh njivah. Vendar si mi bilo dobro: dajalo si rast posevkom, zorilo si seme — zahvaljeno bodi! Sij tudi mojim mladim, zori jim vsakdanji kruh, dar božji!“

Više je dvignil glavo, pogledal proti nebu: „In ti, Oče nebeški, si blagoslavljal moje delo, soncu si dal sijati, nebu dal deževati, pošiljal si veter in dajal mirno vreme. In če si poslal kdaj točo, si mi dal tudi moč, da nisem obupal, ampak sem šel po prvi žalosti z novo močjo na delo in z novim upanjem. Zahvaljen za vse, dobri Bog! Pomagaj še mojim mladim, blagoslavljal jih, kakor si blagoslavljal mene in moje delo, blagoslavljal jim dom, polja, njih delo... In kadar me pokličeš, glej, svojo delo sem dokončal, kolikor sem s svojimi slabimi močmi mogel — bodi mi tudi v večnosti dober in milostljiv...“

Tako je stal sredi polja z odkrito glavo, z vdanimi očmi; in zahajajoče sonce mu je oblivalo sive lase in resno, a mirno obličje z zlatimi žarki. Počasi je nagibal glavo na stran, čelo nabral v gube, oči nekoliko prprl, kakor bi napeto poslušal pričakujoč odgovora iz večnosti...

Kos v gozdu je za trenutek prenehal, kakor bi tudi prislunil daljni, skrivnostni pesmi...

BOŽIČNA

*Zunaj sneg leži visoko,
mraz vladuje krog in krog,
neprijazna je narava —
tedaj rojen nam je Bog.*

*Med živino tam v štalci,
Dete božje se smeji,
mir, veselje, božjo radost
vsem ljudem sveta deli.*

*Glejte Jezuščka, otroci,
reven bolj je kakor vi,
a prišel je, da vas bo rešil,
v nebesa prišli naj bi mi.*

*Lučke sveč lepo gorijo
v ljubezni do Boga,
širnem svetu pa migljajo,
zvezde — lučke iz neba.*
Drauski Napečnik

Zvezda upanja

*V zraku snežinke se svetle vrte...
Sinička v golem vejevu zmruže.
Od vseh zapuščena — gladije,
v vetru drhti, ne plaka... in hira...
Očesca žalostno včasih odpira:
Razgrni se temnih oblakov zavesa,
da zopet zagledamo svetla nebesa!*

*V zraku snežinke se svetle vrte...
V koči pa mrzli starica sameva,
v molitvi ji duša proseča okreva,
v kotu pri jaslicah sveča plamti,
v Dete vsa srečna starica strmi:
Podaj mi, o Tvojo sveto roko!
in srečna bom gledala zlato nebo!*
Polanšek

Kadilo

*Vije se meglica bela
kvišku iz kadilnice,
kakor da jo čudež dviga
v bogkov kot pred jaslice.*

*Krog in krog se je razvila,
legla je celo na pod;
blagodejni vonj kadila
Detetu kipi za god.*

*Napolnjujejo dišave
tesne sobe, klet in krov;
Jezušček nocoj izliva
sovj nebeški blagoslov.*

*Kamor božja kaplja kane,
vse blažilno okrepeča
in srce se kot kadilo
širi z zemlje do neba.*

Limbarski

Božična pesem

*Prinesli so te angeli iz raja
in prva sveta noč ti je zapela,
zato ne boš nikoli onemela,
naj še tako pekla oblast razsaja.*

*Prijetna si nam kakor cvetje maja,
prinašaš radost in boleost odnašaš,
ljubeče se nad božjo zibko sklanjaš,
žgoliš kot slavček mično sredi gaja.*

*Božične pesmi blaženi glasovi,
nebeški te prepevajo duhovi,
kjer ti zveni, ljubezen je doma.*

*V objem raxtoza Dete tam ročice,
božični spev Mu boža sveto lice,
ki se ob petju v sveto noč smehlja.*

Limbarski

Pri jaslicah

*Doni božična pesem od nekd,
iz nežne dobe blažene mladosti;
obhaja sveto Dete rajstni god,
zato nocoj vse polno je radosti.*

*Ob jaslicah spet v duhu sem doma,
pri polni mizi mamica se smeje,
ob peči očka z babico kramlja,
ki sključena se na zapetku greje.*

*Šumi nad nami angelska perot,
že grabim se za krilo dobre tetke
in ves preplašen se umikam v kot,
ko čujem njene stare pripovedke.*

*Nocoj sem zopet majhen kot nekoč,
tako mi kaže jaslic ogledalo;
otrok sem spet kot slednjo sveto noč
in Detetu s pastirji pojem hvalo.*

Limbarski

Pridi Jezušček

Božično vabilo božjemu Detetu med Slovence v emigraciji.

*Vstani Jezušček, le vstani,
brž odpravi se na pot,
pridi čez široko morje
semkaj med slovenski rod!*

*Pridi k nam iz domovine,
pridi v slednji gozdni hram,
v Kanado in v Argentino,
v Chile in še dalje kam!*

*Tisoč src Te željno čaka
tukaj bolj kot kdaj nocoj;
ogjenj smo si zakurili —
mraz je v senci sredi hoj.*

*Plamen se visoko dviga,
petje Ti v pozdrav doni;
cvetje se na jugu zbira,
da Ti zibko okraši.*

*Mrak umika se v prepade
in v brloge divja zver;
Jezušček, pri nas ostani,
bliža sveti se večer!*

*Sveta noč, ljubezni polna
zgrinja se s Teboj čez plan;
vse do jutra z nami bodi,
žarko sij nam v sveti dan.*

Ant. Škrbinc

Karel Mauser:

SNEG

Nenadoma se včasih razgrne lepo kakor prt, ki je bil doslej zviti, pa ga je nekdo potegnil vsaksebi.

Čudno stegnilo se je nocoj. Ze včeraj se mi je zdelo, da zima ni več daleč. Sivino, ki je doma v velemestu, je prežarjala luč cestnih svetilk in tam za Public Squarom je gorelo v nebo iz visokih dimnikov. Tako čuden je takle večer v mestu. Kar gledaš za neko oporo.

No in nocoj je prav tak večer. Trakovi avtomobilskih luči, čudno zadušeni ropot. Zima mora biti blizu. Morda je že tam v Berei, morda na Madisonskih farmah. V koruzovje se lovi ta veter, ki vleče po cestah. Bil sem na tistih farmah. Polja in tam zadaj visoka, priostrena drevesa. Čudno samotni in truden pogled se mi je zdel.

Že dolgo ni bilo tramvaja mimo. Ravno nasproti mojemu oknu je luč. Gledam vanjo. In vidim: snežinka.

Sneg!

Da, sneži. Počasi naletava. Zima je prišla do velemesta. Gledam snežinke, ki lete mimo luči in mislim na domači sneg.

Kako je pri nas snežilo! Nad našimi vasmimi in nad našimi gmajnami. Kakor bi nekdo molil. Roke si sklenil in tiho si bil.

Mimo zlatih jabolk in cerkvenih stolpov so naletavale snežinke. Mimo preprostih

dimnikov, na vereje, na vrtiče, na travnike. Skoz okna so mežale luči in svet je bil nekje daleč.

In sneg nad gmajno! Trudna drevesa, po smrekah mahovnate brade, na tleh listje in igličevje. Vse tiho. Še veja se ne premakne. In počasi sneži. Dolgo je treba, da sneg pride do tal. Tišina je z vsako uro globlja. Kakor da so se ustavile vse stopinje živali, ki domujejo tod.

Sneži kar naprej. Pahuljast sneg, mehak, skrivnostni. Čez noč ga nanese toliko, da se pozna. Le tesno ob košatih smrekah je suho. Tam pod nizek grm borovja se je zaril zajec.

Tudi kolovoz, ki so ga kolesa težkih vozov v jesenskem dežju poglobila, je sneg zdaj zavrnil. Mehak in poln je kakor ovčji hrbet. Jutri bo šla čezenj morda stopinja lisice, morda zajca, morda plašen korak mlade srne.

Gledam proti luči. Pravih snežink ni več. Dež jih zmaguje. Poslednje se mučijo proti asfaltnim tlom, ki jih pije.

Na Erie jezeru tuli samotni toveren parnik. Zdi se mi, da je to krik osamele živali, ki bi se rada stisnila na suho pod košato smreko tam na naši gmajni.

Sturmim v luč. Dež, ki pada mimo nje, je srebrn.

Jezušček in razbojnik

Ko sta sv. Jožef in Marija z malim Jezuščkom pobegnili v Egipt, je poslal kralj Herod za njimi svoje vojake, da ga umore. Vojaki so begunce že skoraj došli in sv. Jožef in Marija sta klicala z milim glasom Boga na pomoč.

V tistem kraju je imel hud razbojnik svoj brlog. Razbojnik je zaslísal kričanje in prišel gledat. Mali Jezušček se mu smili, da bi moral umreti tako mlad, lep in nedolžen. Brž pripelje iz brloga konje, enega zase, enega za sv. Jožefa in enega za Marijo in Jezuška. Dobri konji odneso svete po-

potnike vojakom izpred oči in jih rešijo. Razbojnik poljubi Jezuška in ga vpraša dobrovoljno, kaj mu bo dal za plačilo. Jezušček izpregovori prvokrat in veli razbojniku: „To, kar bom sam imel.“

Razbojnik se je vrnil v svoj brlog in je še mnogo let napadal ljudi in grabil tuje blago. Potem pa so ga ujeli in križali. Visel je na Golgoti, na Kristusovi desni strani, in Bog mu je podelil milost, da je spoznal svoje grehe in se zanje pokesal. Kristus pa mu je izpolnil svojo obljubo in mu dal to, kar je imel sam — svoj raj in večno življenje.

Blagoslovljeno lipovo drevo

Sv. Jožef, Marija in Jezušček so počivali na potu v Egipt enkrat pod lipo, enkrat pod gabrom in enkrat pod brinjevim grmom. Bog je blagoslovil ta drevesa, da nikoli v nobeno od njih ne bo treščilo. In res tudi še nikoli ni bilo slišati, da bi udarila strela kdaj v kak gaber ali brinjev grm. V lipo pa je treščilo že dostikrat in to zato, ker je sama prosila Boga, da bi ji preklical svoj blagoslov. Rekla mu je: „Mene sadijo najrajši k cerkvam. Kadar bo namenjeno, da bi moralo treščiti v cerkev, naj zadene strela rajši mene, malo vredno drevo, kakor pa Tvoje dragoceno svetišče, da se ne zgodi kaka nečast svetemu Rešnjemu Telesu na oltarju.“

Bog je lipi lepo prošnjo uslišal, zato pa ji je podelil druge, mnogo več vredne darove in časti kakor pa gabru in brinjevemu grmu. Postavil jo je, kakor je želela, za varuhinjo svojih cerkva in pobožnih kristjanov, ki se v njih zbirajo. Dal ji je mehke in gladek les, da delajo iz njega podobarji svetnike in svetnice, ki stoje v oltarjih. Dal ji je plemenito dišeče cvetje, na katerem nabirajo čebele najslajši med za ljudi in najboljše vosek za blagoslovljene sveče, ki gore pri maši in sploh pri službi božji. Dal ji je lepo rast, ravno deblo, košate veje in

svetlo listje, da se je obveseli vsak človek, že ko jo od daleč zagleda.

Podaril je Bog lipi nadalje zdravilno moč za mnogotere bolezni in nje senci tako prijeten hlad, da trudni popotniki pod njenim drugim drevesom tako povoljno in mirno ne počivajo.

Dasi je mehka in nežna, ima lipa vendar ta posebni blagoslov, da tudi v najhujši zimi ne pozebe. Okoli nje pokajo od mraza najmočnejši hrasti, bukve, in gabri, ona pa ostane zmiraj zdrava in cela, kakor da bi rastla tam kje doli na toplem jugu, ne pa v naši mrzli deželi. In če vanjo tudi trešči, se še nikoli ni primerilo, da bi se od tega razčesnila in posušila. Strela ji odbije vrh ali kako vejo in deblo nekoliko osmоди in ogrebe. Čez malo let pa se rane zopet zacelijo in drevo tako zabrsti in zagosti, da se mu malokje še pozna kaka kvar.

Božični zvon

*Nagiba sonce nizko se v zaton,
planin se skoro zlati rob dotika;
v večerni mrak doni božični zvon,
Rešitelju za rojstvo slavje vzdihlja.*

*O betlehemske hlevcu govori,
z nebeščani slovesno se raduje,
s pastirji se novosti veseli,
ki z angeli jo svetu oznanjuje.*

*Nebeško pesem nam nocoj igra,
zato tako živahno pritrkava,
prenos božične slavnosti z neba
z odpevom: „Mir ljudem in Bogu
slava!“*

*Iz sna budi otrpelo se srce,
ko sveta noč se zgrinja čez livade;
božični zvon hladi v obeh solze
in dviga dušo kvišku nad prepade.*

*Le zvon glasno nam, božični zvon,
usa srca v rajsko blaženost pogrezní;
o Njem zapoj, ki nas je rešil spon,
razlij na zemljo blagoslov ljubezni.*

Limbarski

Metod Turnšek

Zakopan božič

(Poglavje iz novele Junaki „Mrzle vode“.)

Gorska dolina, v sneg in led vkovana, je na sveti post, zvečer pred Božičem 1941, vsa svečana. V visokih, strmih in razoranih čerch mogočne Košute se iskri belina čistega sneža in ledu, kopastemu Obirju, kipečemu v nebesno sinjino, pa se na belem temenu divno prelivajo škrlatne barve zadnjih sončnih pramenov.

Ob vnožju tega gorskega sveta, na kraju ozke Selske doline, se na prijazni, razgledni planoti dviga Kališnikov enonadstropni dom z mogočno lipo. Sedaj v zimi se lipi krošnja šibi pod bremenom snega. Tudi smrečje v ozadju na strmih rebrih ječi pod snegom in v zmrazem kristalnem ivju tiho sanja.

Pretegnjen je mlad gestapovec z izpitim obrazom, se v visokih škornjih, črnih jahalnih hlačah in s kožuhom čez ramena kar razoglav in z zmraženimi lasmi prikaže iz veže Kališnikovega hrama. Četvero visokih sivih volčjakov se mu nemirno opleta okrog nog. Pozorno slede vsem njegovim gibom, zlasti desnici, s katero drži v ustih piščal. Ko so na planem, blizu lipe, se pasji vodja ustavi, rezko zabrlizga in se z desnico odločno mahne na severovzhod. Kot strele se psi zapode po debelem, udirajočem se snegu v prostrane Kališnikove njive. Žvižg in nova kretanja in že se psi pode nazaj, love se in grizejo drug drugega. V divjem diru oblete obsežna Kališnikova gospodarska poslopja. Še dol pod hrib planejo, do potoka in žage. Brilz iz piščali in spet jo volčjaki prisopihajo gor k svojemu mojstru, zasopljani in spehani. Iz gobcev jim vise dolgi jeziki, s hrbta se jim kače oblaki sopare. Slednji žvižg in kretanja v smeri proti jugu... Zveri divje nese v temnozeleno Kališnikovo smrekovo hosto.

Gestapovec Fritz si z zadovoljstvom pomane roke in sam sebi de: „So pa le izvrstni ti moji psi!... Tudi naša kazenska policijska postojanka tu pod gorami ni tako zanič!“

V mislih obleti vse ugodnosti te postojanke: posla skoraj nikakega, prehrana prvovrstna, pijače in cigaret na pretek, družba dovolj prijetna in zabavna, tako tovariši kot postrežnice... Vendar večnega radia in harmonike in hrupa pri kartah se človek v razgreti in zadimljeni izbi le naveliča... Takšna zabava s psi v prosti prirodi je vse kaj drugega, je nekaj naravnost vzvišenega... To je tisto, po čemer se Fritz od ostalih tovarišev tudi tako razlikuje, jih daleč nadkriljuje...

S ponosom nameri korake okrog mogočnega Kališnikovega doma. „Ampak bivši gospodar tukaj,“ mu pride nasmešek na ustnice, „je pa zares moral biti velik trep,

da je tako čedno opremljeni dom, polne hleve živine in vso obširno posest kratko in malo zapustil ter jo potegnil preko meje! Tudi, če bi me v tisti balkanski Jugoslaviji hoteli trikrat postaviti za kralja, bi jaz tega ne storil... No, pač vindišarski trepi!“

Gestapovec s ponosnim korakom obkroži hram, ne meče se za pasji ravs in cvileč v gozdu. Prede si svojo misel: „Sicer pa prav, da se je kmet s pametjo skregal, imamo vsaj mi policisti lepo letovišče, za zimo in poletje! Sploh bo Spodnja Koroška po končani vojni, ko bomo do zadnjega iztrebili te Vindišarje in jih razmetali po Poljskem in Ukrajini, odlični lovski revir za Führerja, Gauleiterja, nas gestapovce in zasluženost moštvo SS...!“ Blizu veže spet trikrat ostro zažvižga. Pasje mrcine pridrve iz gozda, lajajoč in cvileč skačejo druga čez drugo, da sneg za njimi kar prši. Pozorno obstanejo pred svojim mojstrom, strižejo z uhlji, srepo napenjajo oči... Fritz jim baš hoče izreči pohvalo, pa se ta hip čez Kališnikov prag skloni košata, polna ženska v belem predpasniku. Z debelo mesnato roko mahne in zakliče: „Hoj, Fritz, pridi! Obesili bomo pod strop božično drevo! Ne bi hotela, da bi manjkali!“

„Si pa res zadnji čas postala pozorna in skrbna zame! No, če si tudi zame kaj navesila, recimo: steklenic konjaka, škatelej najfinejših cigar in cigaret in imenitnih sladkarij, pa pridem in pomorem. — — — Ali si?“ Hripavo in s kašljem izpiska gestapovec te svoje želje.

„Veš, da nisem pozabila na svojega Fritz! Brž pridi!“ Pomigne mu vnovič z roko in se hoče umakniti.

„Hej, in za moje pse? Ali si navesila kaj tudi zanje? Recimo: zavojčkov s sirom, čokolade, dunajskih klobasic... Si se spomnila nanje?“ Fritz je ves nestrpen.

Ženska se ugrizne v ustnice, ga nekam začudeno pomotri iz jam temno obrobjenih oči. Potem se namrdne: „Pa so tvoji psi tega vredni?“

„Kaj? Še vprašaj? Ajd, Peter, Jožef, Johan, Folt, dajte, oblačajte jo!“ Hkrati tudi z odločno kretnjo nažene svoje pse nad njo...

Kot bi trenil, se vse štiri psote z naskokom zakade vanjo.

„Marš, marš! Ti, Fritz, gorje ti!“ Ženska se z vikom in obema rokama otepa pasjih mrcin.

„Nazaj!“ se zadere Fritz, ko mu je zabave dovolj. Sunkovito se krohoče in tolče po kolenih. Ves srečen je, da ima tako mogočne zaveznike.

Mrak se je že vlegel po zasneženi Kališnikovi kmetiji, le tam za Selami, tam daleč nad Dobračem je na nebu še rdelo nekaj rožnih pramenov ugaslega sonca. V Kališnikovi glavni izbi je bil hrup. Težko obložena smreka je od stropa visela skoraj do tal. Postrežnice in nekateri gestapovci so odrivali mize k stenam, da bo dovolj prostora

za svetonosni ples. Hrup se je razlegal po domu že sedaj ob prvem mraku. Zunaj hrama pa je povsod, v dolini in po obronkih, kraljeval sveti mir. Nekaj razmetanih domačij, oddaljenih Kališnikovih sosedov, je že pozapiralo večna vrata. V hišah so se prižigale luči in ljudje so se pripravljali k svetonosnemu pokoju in molitvi.

Tedaj je gori na Sedelcah, kakšnih sedem sto metrov nad Kališnikom, sredi kroga samotnih smrek, v mehki, nedotaknjeni snežni odeji nenadoma zazevala temna luknja. Ni se vdrl sneg gori pri kapelici na Sedelcah, razpoka je bila pravilna, kvadratna, le 60 cm dolga in široka. Iz nje je udarila gorkota... Seničke v smrekah, ki so ondi v zatišju kanile prebiti sveti večer, so se splašile in sfrlele... Iz odprtine se je prikazala kodrasta glava, nekoliko temnikast obraz resnobelega moškega, Lužnikovega Petra. Iz luknje je zraslo še njegovo oprsje, ves človek, ves skrivač. Prislunil je Peter prav pazljivo na vse strani. Povsod gluha tišina, pokoj svetega večera — — —

„Brez skrbi, fantje!“ se je sklonil in šepnil nazaj v bunker.

Prilezel je na dan še Hanzej, fant že moških let, za njim krepak Foltej ter slednjič še nekoliko šibkejši Lipelj. Vsi štirje so od bunkerja naredili po snegu nekaj stopinj, več Peter, poveljnik bunkerja, ni dovolil. Globoko so zajemali mladeniči svež, mrazeč gorski zrak. Oči so jim sproščeno, željno potovale tja proti zasneženim vrhovom Košute, ki so se še nekoliko svetili. Božali so in milovali božje stvarstvo, spokojno drevje pod snegom zasnežene gore in dolino, nebo s prvimi zvezdami, hiše v globeli in daljavi. Ah, ta božji svet in njegove čudežne lepote in svoboda, zlata svoboda! Niso si fantje upali govoriti na glas, čeprav so hiše ležale daleč doli pod goro...

„Nocoj je sveti večer, božični večer, in mi smo tu v gori, rekel bi, živi pokopani!“ se je tožno iztrgalo poveljniku Petru.

„Vse bi še prenesel, ko bi le oče in mati in naše štiri sestre bili še doma!“ S sočutjem je spomnil na to Foltej.

„Zares,“ se je milo storilo tudi najstarejšemu bratu Hanzeju. „Mi praznujemo sveti večer vsaj v rodni zemlji, oče in mati in sestre pa ječe tam na Bavarskem, vzdihujejo v tistem taborišču Eichu za bodočo žico, pod biči gestapovcev, lačni in prezeblji, o Bog se usmilil!“

„Nam pa ničesar ne manjka! Še s pečeno srno se bomo za praznike gostili, s tisto tolsto, ki sem jo še pred snegom podrl,“ je pripomnil Ogradnikov Lipelj, bratranec treh Lužnikovih bratov.

„Hladi se že. Samo pretegnem se še in se vrnem,“ je sklenil Foltej, ki je imel na sebi le srajco in telovnik. V hladu je kar skomizgoval z rameni in si trl roke.

„Kam pa se ti mudi? Natelovadi se, no, zgibaj se! Saj veš, da ni zdravo takoj nazaj, ko nas po cela dva dneva ni na spregled!“ je posvaril Peter.

Blagoslovljen božič

želijo vsem svojim prijateljem

srečno novo leto

in znancem sledeče tvrdke

France Rutar

TRGOVINA

za elektrotehniko, kolesa, železnino, orodje, štedilnike, peči, sodje, šipe, barve, papir, šolske in pisarniške potrebščine.

DOBRLA VES TELEFON 20

Angela Rutar

por. Blažej

TRGOVINA

ZGORNJE LIBUČE

TRGOVINA

Anton Rutar

ST. VID V PODJUNI

telefon 1

TRGOVINA IN GOSTILNA

Rutar

ZITARA VES

pošta: Miklavčevo

telefon 14

Vsem svojim odjemalcem, znancem in poslovnim prijateljem želi vesele praznike in vse najboljše v novem letu

Josef Weinländer

UMETNI MLIN

CELOVEČ – KLAGENFURT
Papiermühlgasse 66, tel. 20-69

Vsem svojim odjemalcem, znancem in poslovnim prijateljem želi vesele praznike in vse najboljše v novem letu

Matthias Moritz

UMETNI MLIN IN ŽAGA

BREG PRI GRABŠTANJU
Rain bei Grafenstein, tel. 28-44

Vsem svojim odjemalcem, znancem in poslovnim prijateljem želi vesele praznike in vse najboljše v novem letu

UMETNI MLIN

Josef Krapfisch

ZAKAMEN

Pošta: Viktring, tel. 12-81

Max Götz

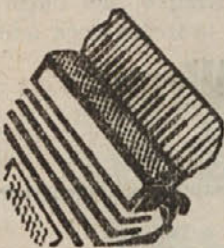
EKSPORT LESA

ŽAGA, SKOBLJARNA
TVORNICA ZABOJEV

BISTRICA V ROŽU 3

kupuje

bukov in iglast okrogli les
PO NAVIŠJIH CENAH

HARMONIKE
IN
AKORDEONI

R. NOVAK

Celovec-Klagenfurt, Ebentaler Str. 7
Telefon 24-82

Furnirje, vezane plošče, panell-plošče
karton plošče in vse lesne sorte Vam
nudi v bogati izbiri in po nizkih
cenah

Schnabl Franc

CELOVEC – St. Ruprecht
Telefon 48-86

Vsem svojim cenjenim poslovnim prijateljem
želi prav vesele praznike in srečno novo leto

mednarodna špedicija

A. Künstl & Söhne

Celovec - Klagenfurt Telefon 45-06 serija

ELEKTRO-

dinami, motorji

TURBINE-

na visoki in nizki tlak

po izrednih cenah

Ogled skladišča možen vsak čas

Zahtevajte cenik pri

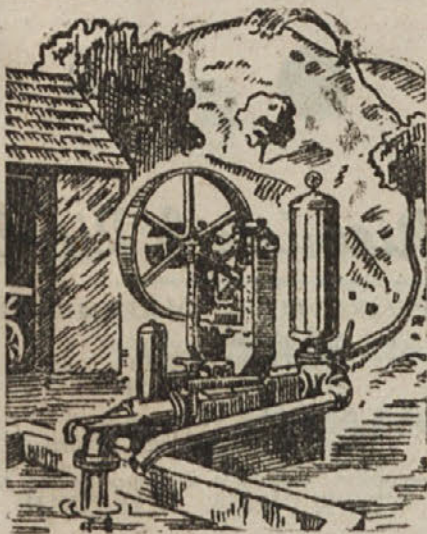
SIUTZ-U

CELOVEC – KLAGENFURT

nasproti Waisenhauskaserne

Slovenski pravopis
Prešernov album

Gotovo najlepše darilo za božič in novo leto.
Naročite takoj pri upravi „Našega tednika“.

Bauer-jeve
gnojšnične ureditve

prinašajo največje pridelke in zagotavljajo žetev tudi ob času suše

Dvo- in trobatne gnojšnične črpalke, sesalke na visoki tlak, za gnojšnico in škropljenje, gnojnične sesalke, gnojšnične mešalne naprave, cevi za gnojšnico in škropljenje, vodovodne cevi, opreme gnojšničnih jam, razpršilci vode in gnojšnice za velike površine

Specialna tovarna za gnojšnične in škroplilne ureditve

RUDOLF BAUER, VOITSBERG

Stajersko, tovarna sesalk in cevi – telefon 74.

WEIHNACHTS-MEMPHIS
IN DER FESTPACKUNG (25 UND 50 STÜCK)
OLD SPLENDOR
DIE NEUE ZIGARETTE NACH AMERIKANISCHER ART
BLUE BIRD
DER NEUE PFEIFENTABAK NACH AMERIKANISCHER ART

Bralci, spomnite se tudi v letu 1952 onih firm, ki oglašajo v našem listu

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

OPEKARNA

Straußhof

Dipl. ing. HUGO RUESS

CELOVEC — KLAGENFURT
Strauss Hof, tel. 15-69

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi vesele
praznike in vse najboljše v novem letu

Lukas

Arnold

Obnavljalec cerkvenih umetnin
slikar — pozlatitelj — kipar

CELOVEC-KLAGENFURT

St. Martin, Kohldorfer Strasse 39, tel. 28-97

Lasten prenos specialen oder
najboljša priporočila
so uspešno izvršena naročila

Obračajte se na domačina in
na moža naše krvi

Vsem svojim odjemalcem in poslovnim prijateljem želi
vesele božične praznike in srečno novo leto

PEKARIJA FINEGA PECIVA

Sebald Walter

CELOVEC — KLAGENFURT, 10-OKTOBER-STRASSE

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Orasch Franz

ZELEZNA KAPLA — EISENKAPPEL
Vellacher Strasse 248

Vesele božične praznike in srečno
novo leto želi vsem cenjenim odjemal-
cem in poslovnim prijateljem

Hans

Visotschnig

PLIBERK — BLEIBURG, telefon 35 in 27

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Klemens Burgstaller

PREVOZNIK

CELOVEC — KLAGENFURT
Lindenhaingasse 9, tel. 32-11

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Sch. Burgstaller

trgovina z lesom in premogom

CELOVEC — KLAGENFURT
Lindenhaingasse 9, tel. 32-11

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Dipl.-Ing. H. Sonnberger
civilni geometer

CELOVEC — KLAGENFURT
Völkermarkter Platz 16, tel. 31-93

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Predilnica in izdelovalnica blaga
iz ovčje volne

**Simon
Mayer**

VELIKOVEC — VÖLKERMARKT, Koroško
Mühlgraben 13, tel. 68

Blagoslovljene praznike
in srečno novo leto želi

Elektro Netek

instalacijske naprave, delavnice za
svetlobne in pogonske ureditve,
radio - delavnice

Celovec-Klagenfurt, Wulfengasse 13-16
telefon 19-12

Blagoslovljene praznike
in srečno novo leto želi

tovarna pušk

JOSEF

Winkler

izdeluje vsakovrstne najmodernejšje
lovske puške

BOROVlje — FERLACH, tel. 285

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi vesele
praznike in vse najboljše v novem letu

**Akkumulatorenfabriks- und
Vertriebsgesellschaft m. b. H.**
(Tovarna in razpošiljalnica akumulatorjev d. z o. z.)

TELEFON
FEISTRITZ 1 in 6

BISTRICA V R. - FEISTRITZ IM ROSENAL
KOROŠKA KÄRNTEN

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Hans Wrann

trgovina z usnjem

Celovec - Klagenfurt, Priesterhausgasse

BARTEL

VELETRGOVINA S PREMOM
IN GRADBENIMI
POTREBŠČINAMI

CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstrasse 34, tel. 19-61 in 16-67

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi blago-
slovljene praznike in srečno novo leto

Resch Simon

LESNA TRGOVINA

SINČA VAS - KÜHNSDORF
TELEFON ST. 9

Vesele božične praznike in srečno
novo leto želi vsem svojim odjemalcem
in poslovnim prijateljem

Niemierz & Riepl

VELIKOVEC — VÖLKERMARKT
AVTOMOBILI
KMETIJSKI STROJI
POGONSKA SREDSTVA

oficijno zastopstvo za
Hardy Knorr tlačne zavore
zastopstvo, razprodaja in popravilnica za
STEYR DIESEL TRAKTORJE

Blagoslovljen božič

želiyo vsem svojim prijateljem

srečno novo leto

in znancem sledeče tvrdke

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi vsem poslovnim prijateljem

Carinthia

Družba sv. Jožefa

Celovec - Klagenfurt, Völkermarkter Ring 25, Tel. 36-51

Založba, tiskarna, knjigoveznica, klišarna, knjigarna in trgovina s papirjem

FRIEDRICH KRAUT

Žaga in mlin - domače podjetje

Kupuje vse vrste lesa, plohe, tramove, jamski les in les za impregnacijo brzojavnih drogov

BISTRICA PRI PLIBERKU - TELEFON 17

Naša božična ponudba!

Zimske nogavice za dame, v vseh barvah od 16.80
Damske Ripp-garniture, čisti Macco, v vseh barvah in velikostih 34.90
Damske flanelaste srajce, barvaste v vseh velikostih 98.-
Moške zimske srajce v lepih vzorcih, št. 36-45 96.-
Barhenti-moške spodnje hlače, tople v vseh dolžinah 41.80
Flanelaste moške nočne srajce 90.-
Barhenti za obleke, 80 cm šir. lepi vzorci, m 22.30
Flaneja za pižame, 80 cm šir. dobra kvaliteta, meter od 20.30
Flanelaste brisače, v polni velikosti, bele in barvaste 77.- in 69.70

Volna „zelena znamka“, v vseh barvah, 10 dkg 17.50
„Bergland“ volna v vseh barvah, 10 dkg 17.90
Prešite odeje, Cloth na obeh straneh, bela vata, velike 245.-
Zimnice, trodelne, kompletne z la afrikom 393.-
Posteljno perje, dobre kvalitete, kg 56.-, 74.20 91.- 40.-
Pletenine za moške, ženske in otroke dobro in poceni v največji izbiri.

Na vse predmete še 5 % oz. 6 % popusta!

KRISCHKE & CO.

Celovec-Klagenfurt, 8. Mai-Straße 3 in Neuer Platz 12

Schleppe-pivovarna

Ustanovljena 1607

v Celovcu - Klagenfurt in Podgora - Unterbergen

KONZUMNE ZADRUGE VABIJO!

CELOVEC - KLAGENFURT, ST.-PETER STRASSE 5

nad
700.000

kupuje v

KONZUMU

in ti?

Vsem svojim cenjenim odjemalcem želimo
vesele božične praznike in srečno novo leto

Bralci, spomnite se tudi v letu 1952 onih firm,
ki oglašajo v našem listu

JOHANN RAUNIKAR

ZGANJARNA NAJBOLJSIH ZGANIH
PIJAČ — TVORNICA LIKERJEV
FELDKIRCHEN i. KÄRNTEN
PODRUŽNICA
CELOVEC — KLAGENFURT, Herreng. 6

**Thomas
Skeinee**

UMETNI MLIN

Velikovec - Völkermarkt
Koroška - Telefon 64

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi vesele
praznike in vse najboljše v novem letu

Franz Lessiak

podjetje za visoke
in talne gradbe
trgovina z gradbenim
materialom
izdelava vsakovrstnih
načrtov

VELIKOVEC — VÖLKERMARKT
TELEFON 234

Vsem svojim cenjenim odjemal-
cem želi vesele božične praznike
in srečno novo leto

**Seher
Josef**

Trgovina za:

STEKLO
PORCELAN
KERAMIKO
JEDILNI PRIBOR

STEKLARNA

VELIKOVEC — VÖLKERMARKT
Münzgasse 129

Vesele božične praznike ter blagoslovljeno
novo leto 1952
želi vsem cenjenim odjemalcem, gostom
in znancem

Janko Ogris

trgovina in gostilna
BILCOVS

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi vesele
praznike in vse najboljše v novem letu

TRGOVINA

F. Stefitz

PLIBERK, Kolodvorska ulica 4

Vesele božične praznike ter srečno
novo leto 1952
želi vsem odjemalcem, prijateljem
in znancem

Martič Filip

trgovina
BILCOVS

Blagoslovljene praznike
in srečno novo leto želi

DRUŽINA

Černic Arnold

lesna trgovina in prenočišče za tujce
Loga vas — Vrba ob jezeru — telefon 169

Poznana zvonarna Bühl želi, naj bi zvonjenje zvonov,
ki jih je ta zvonarna dobavila, naznanjalo vsem prija-
teljem in odjemalcem blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto

ALPSKA KOVINSKA TOVARNA

Bühl

HÄRING — TIROL

Izdelovanje cerkvenih zvonov iz pristnega bronu, ki
zveni na daljave v čistem sozvočju in notranjem soglasju.
— Dolgoletno jamstvo in kratki dobavni rok. — Zahte-
vajte ponudbe, na željo Vam bo svetovala naša inženirska
posvetovalnica.

KELAG

Želimo vesele

BOŽIČNE PRAZNIKE

in srečno

NOVO LETO!

Blagoslovljen božič

želiyo vsem svojim prijateljem

srečno novo leto

in znancem sledeče tvrdke

Vesele praznike in iskrena voščila k novemu letu želi vsem odjemalcem in poslovnim prijateljem

Peter de Cillia

tvornica barv in lakov

FELDKIRCHEN i. K., tel. 73

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim poslovnim prijateljem

**GOTTFRIED IN
IGNAZ GLAWAR**

žaga in preša za olje,
tesarstvo, tvornica parketov, mlin
Libuče-Loibach pri Pliberku

Vsem poslovnim prijateljem in znancem želi vesele praznike in srečno novo leto

Valentin Kavellac

Stavbno podjetje

Železna Kapla — Eisenkappel, Pfarrplatz 245,
tel. 20

Blagoslovljene praznike
in srečno novo leto želi

Tvornica harmonik

Franz Lubas & Sohn

Celovec-Klagenfurt, St. Veiter Straße 58
Nove izdelave in popravila

Kmetijska zadruga

r. z. z. o. z.

Landwirtschaftliche Genossenschaft

r. g. m. b. H.

SKLADIŠČE — MLEKARNA

Velikovec - Völkermarkt

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto vsem odjemalcem, znancem in prijateljem želi

TRGOVINA JANESCH

Vse vrste blaga za obleko, vsakovrstno — tudi posteljno perilo
poceni in v dobri kakovosti.

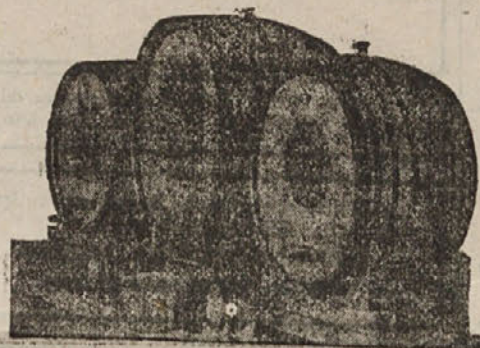
CELOVEC — KLAGENFURT, Völkermarkter Platz

Vsem svojim odjemalcem, znancem
in poslovnim prijateljem želi vesele
praznike in vse najboljše v novem letu

TVRDKA

J. ZAGAR

Celovec — Klagenfurt, Rampenstrasse 15

VELETRGOVINA Z VINOM

EMIL TELLIAN

Celovec-Klagenfurt, Paradeisergasse 10

želi svojim cenjenim odjemalcem blagoslov
ljene božične praznike in milosti polno leto
1952 — in prosimo tudi v prihodnjem letu
Vašega zaupanja

Blagoslovljene praznike
in srečno novo leto želi

Piuk Valentin

nakup in prodaja starega materiala

Velikovec — Völkermarkt, 2. Maig. 23

KOKS — DRVA — PREMOG

FRANZ SAGAISCHEK

VELETRGOVINA S PREMOGOM

CELOVEC - KLAGENFURT - STAUDERHAUS

Vsem svojim cenjenim poslovnim
prijateljem želim vesele božične praz-
nike in srečno novo leto

Pradžilnica lana v Brežah

FLACHS- UND HANFVERWERTUNG

STEINHAUSER & WANNENMACHER K.G.

Friesach - Breže, Kärnten

FERNRUF: FRIESACH 37

Vesele božične praznike in srečno
novo leto želi

Andrej Mičej

(„MIJA“)

Podružni obrat v št. Vidu na Glini
St. Veit an der Glan

Izdelava in prodaja raznovrstnih ščet, čopičev in metel. — Domače podjetje.

ČREVA VSEH VRST

začimbe in dišave, sol za soljenje mesa
in špago za izdelovanje domačih klobas
dobavlja najceneje

Max Gramiller

Čreva in mesarske potreščine

Celovec-Klagenfurt, Adlegasse 14
Telefon 45-59

Dnevno promptno pošiljanje po pošti

ZVONARNA IN KOVINSKE LIVARNE

ERNEST

Zvonovi in zvonilne naprave
vseh velikosti in glasov

SZABÓ

Železna ogrodja za zvonove
Prelihte razpočenih zvonov

G R A Z, WIENERSTRASSE 91, TELEFON 70-30

Dobava električnih zvonilnih naprav

Odlitki iz kovin vseh vrst po lastnem ali vposlanih vzorcih

Bodi kjerkoli, pij **Schleppe-pivo** pousodi

Slovenske oddaje v radiu**CELOVEC (val 417.2 m)**

Oddaje vsak dan od 14.30 do 15.00, ob sobotah od 9.00 do 9.30, ob nedeljah in praznikih od 7.15 do 7.45, v torek in izmenoma vsak drugi četrtek in soboto tudi od 18.30-19.00 ure. — Poročila pri vsaki popoldanski oddaji.

30. XII. Verski govor — Voščila
31. XII. „Spoznavajmo skladatelje“
1. I. Novoletna oddaja
2. I. Gospodinja — Gospodar
3. I. Iz svetovne literature (Puškin)
4. I. Zanimivosti
5. I. Običaj o sv. Treh kraljih med Ziljani
6. I. Verski govor — Pesmi in glasbila

LJUBLJANA (val 202,1, 212,4, 327,1 m)

Oddaje vsak dan od 5. do 7., od 12. do 15.30 in od 18. do 24. ure, ob nedeljah od 6.30 do 24. ure. — Gospodinjki nasveti vsak torek in petek med glasbenim sporedom od 6.15 do 7. ure, ob torkih tudi ob 13.50. — Kmetijski nasveti ob nedeljah ob 16.50 — Kulturni pregled ob četrkih ob 14.15 — Zanimivosti iz zdravstva in prirode ob sredah ob 19.40 in ob petkih ob 14.15 — Prireditelji slovenskih narodnih pesmi ob petkih ob 18.00 — Vsak dan ob 22.30 na valu 327,1 m oddaja za inozemstvo.

RADIO TRST II

306,1 m ali 980 kc/sec

Dnevne oddaje: 7.15-8.30, 11.30-14.30, 17.30-24.00; ob nedeljah: 8.00-24.00; poročila dnevno: 7.15, 12.45, 14.00, 19.45, 23.15; ob nedeljah: 8.15, 12.45, 19.45, 23.15.

23. XII., ob 9.00 Kmetijska oddaja
11.30 Oddaja za najmlajše: Zlata ribica

24. XII., ob 20.00 Božični spored
24.00 Polnočnica

25. XII., ob 19.00 Mamica pripoveduje

NEW-YORK

(val 19, 25, 31, 49, 251 in 379 m)

Oddaje vsak dan ob 18.-18.15 in od 19.30 do 19.45 (samo val 379).

RADIO VATIKAN

Oddaje vsak četrtek in vsako soboto ob 19. uri.
(val 22.55, 31.10, 50.26 in 196 m; ob četrkih 202 m).

Pozor, naglušni! Brezplačno predvajanje vseh tipov: LV...S 1.605 OV...S 1.430 WV...S 1.270 AV...S 1.710 SV...S 1.400

Radio Schmidt, Celovec, Bahnhofstr. 22

GLEDALIŠČE

Začetek ob 20. uri

25. dec. ob 14. uri: „Die goldene Gans“, božična pravljica
ob 20. uri: „Auf der grünen Wiese“, opereta

26. dec. ob 14. uri: „Die goldene Gans“
ob 20. uri: „Aida“, opera

27. dec. ob 20. uri: „Der Talisman“, burka petjem

28. dec. ob 20. uri: „Die drei Eisbären“, veselo-igra (prvič)

29. dec. ob 20. uri: „Auf der grünen Wiese“,
ob 20. uri: „Auf der grünen Wiese“

30. dec. ob 10. uri: „Die goldene Gans“ opereta

KINO**CELOVEC - KLAGENFURT****STADTTHEATER**

Predstave ob 16. in 18. uri, v ponedeljek tudi ob 20. uri.

Od 21. do 27. XII.: „Blaubart“.

Od 28. do 31. XII.: „Nacht am Mont Blanc“.

PRECHTL

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30

Od 25. do 31. XII.: „Der Tiger Akkabar“.

BELJAK - VILLACH**BAHNHOFLICHTSPIELE**

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30, ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Od 25. do 27. XII.: „Hölle am weissen Turm“.

Od 28. do 30. XII.: „Verfemt“.

Od 31. XII. do 3. I.: „Der geheimnisvolle Ehemann“.

31. dec., 1. in 2. jan. ob 10. uri: „Blume Wunderhold u. wandelnde Glocke“ (za mladino).

PAZITE!

V prihodnji številki „Našega tednika“ prinesemo veliko nagradno križanko.

Marljivim reševalcem so znane tvrdke in podjetja podelile lepe in številne nagrade, kakor: razni oblačilni predmeti, slaščice, torte, špecerija, zaboj steklenic piva in vino.

Med tvrdkami, naklonjenimi našim čitateljem, naj omenimo predvsem: pivovarno Schleppe, manufakturno tvrdko Grüner, Celovec, manufakturno tvrdko Formanek, Beljak, trgovsko hišo Brunner, Celovec, slaščičarno Liebhart, Celovec, St.-Veiter Strasse, trgovino z vinom Tellian, Celovec, itd.

Ure in poročne prstane

prodajam po najnižjih cenah ali zamenjam za staro zlato in srebro

F. Karner URAR

CELOVEC - KLAGENFURT, Burggasse 8.

Vesel božič in srečno novo leto želi svojim odjemalcem in znancem opekarna

Hans Zimmerl

Celovec-Klagenfurt, tel. 39-64. — Sambichl, P. Vetrinje-Viktring.

URADNE OBJAVE**VABILO**

na občni zbor Zveze slovenskih zadrug v Celovcu, registrirane zadrug z omejenim jamstvom, ki se bo vršil v četrtek, dne 27. decembra 1951, ob 9. uri, v dvorani delavske zbornice, Celovec, Bahnhofstrasse.

Dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav;
2. proslava 30-letnice obstoja Zveze;
3. poročilo upravnega odbora za poslovno dobo 1949/1951;
4. poročilo nadzornega odbora za poslovno dobo 1949/1951;
5. odobritev letnih računov za 1948, 1949 in 1950;
6. določitev višine prispevkov članic Zvezi;
7. nove smernice za kreditne zadrug;
8. možnosti razvoja našega združništva;
9. slučajnosti;
10. zaključitev.

V slučaju nesklepčnosti bo pol ure pozneje na istem mestu z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih deležev.

Častna dolžnost vseh članic in članov je, da se občnega zbora in proslave 30-letnice obstoja naše združne centrale udeležijo.

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu, r. z. z. o. j.

Florijan Lapuš, l. r.
predsednik

MALI OGLASI

Pristne polnilne cevi v vseh dolžinah in velikosti — Gummihaus Wiedner, Celovec — Klagenfurt, Bahnhofstrasse 33.

Gumijasti delovni čevlji, galoše in snežke, Gummihaus Wiedner, Celovec — Klagenfurt, Bahnhofstrasse 33.

Radi vrnitve iz Beograda na svoj rodni dom na Koroškem prodam ali zamenjam za enakovredno posestvo na Koroškem svojo, leta 1923 solidno zidano enonadstropno hišo v Beogradu, v prometni Radniški ul. broj 72. Hiša ima prostorno klet, prostor za trgovino in 20 prostorov za stanovanje. Hiša je oddaljena 50 metrov od tramvajske postaje Beograd — Čukarica. Interesenti naj se obrnejo na naslov: Josip Janežič, Rute, p. Maria Elend im R. ali pa na naslov mojih sinov: Janko in Hugo Janežič, Beograd, Banova ulica 1.

Dentistinja Helena Galle med prazniki odsotna, ordinira spet 2. januarja 1952.

Vsem svojim odjemalcem in tistim, ki bodo postali, prirčna voščila ljudske trgovske hiše

DIETMAR WARMUTH & CO.**BELJAK - VILLACH**

Vsem svojim poslovnim prijateljem in znancem žele vesele božične praznike in srečno novo leto

KLAURA FRIEDRICH

tesarski mojster

ZELEZNA KAPLA - EISENKAPPEL

Vsa tesarska dela izvršujem vedno točno in solidno.

Vsem svojim odjemalcem, znancem in poslovnim prijateljem želi blagoslovljene praznike in srečno novo leto

Josef Mayerbrügger

krovni mojster

CELOVEC - KLAGENFURT
Prinz-Eugen-Str. 3, tel. 42-76

RADIO HANS KREUTZ želi vsem odjemalcem vesel božič in srečno novo leto.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi svojim odjemalcem trgovina
WESTRITSCHNIG & KULTERER
Celovec, Völkermarkter Straße

Gostilna „**VERA-HOF**“ (lastnica Vera Scherzer) želi svojim gostom prijetne praznike. Pridite na silvestrovanje, dobro pijačo, jedajo ob zabavni glasbi.

HISA ČEVLJEV**BEHR RUDOLF**

Italienerstr. 17 in Widmannngasse 43

BELJAK-VILLACH

Želi svojim cenj. odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem tvrdka

FRANZ NAPOTNIK

trgovina z železnino in barvami

CELOVEC - KLAGENFURT

Priesterhausgasse 24, telefon 34-47

Josef Pötzel

Steklo — porcelan — glinasti izdelki — lestenci. Zaloga okenskega, okvirnega, zrcalnega in namiznega stekla.

Celovec-Klagenfurt, Karfreitstr. 12

Mav čez izaro...

Pod Jepo se razprostira, v naši narodni himni opevano Baško jezero. Tujski promet je v zadnjih desetletjih prinesel mnogo življenja v okolico jezera samega in bistveno spremenil tudi vse tamonje gospodarsko življenje. V poletnih mesecih je pač vsaka razpoložljiva sobica polna, tudi kmetje domačini lahko odprodajo svoje pridelke.

Tujski promet zahteva seve tudi dobro ureditev prometnih zvez, predvsem cest. Okoli Baškega jezera je gradbeno podjetje Josef Kunze popravilo cesto in jo spravilo v stanje, da odgovarja vsem zahtevam velike prometne obremenitve. To podjetje Josef Kunze pozna naši bralci iz ponovnih poročil v „Tedniku“. Cesta pri Vetrinju in cesta v Hodišah je delo te firme.

Z novo cesto je postalo Baško jezero za letovišarje in tudi za one, ki samo s svojim vozilom hitijo skozi lepo koroško deželo, še bolj privlačno.

ELEKTRIČNI MOŽGANI

Na massachusettskem tehnološkem zavodu v Združenih državah so izumili elektronsko napravo, ki se verjetno med vsemi dosedanjimi podobnimi izumi najbolj približuje umetnim možganom. Ti „elektronski možgani“, shranjeni v zabojčku v velikosti dveh kubičnih čevljev, izpopolnjujejo „pominski“ sistem zelo naglih elektronskih računskih strojev. Naprava obstoja iz zabojčka, v katerem je 32.768 magnetičnih celic, ki jih lahko primerjamo z možganskimi celicami, z več kot 200 žičnimi zvezami.

Beri in širi**„Naš tednik-Kronika“!**

POSODIM SODE in Vam na željo pošljem **DIESEL-OLJE** franko na Vašo postajo. Za mazanje traktorja uporabljajte

FAVORIT MOTOR OIL

ki varuje motor in Vam pomaga prihraniti si reparaturne stroške. Mnoga priznana pisma mojih zadovoljnih odjemalcev so najboljši dokaz za visoko kvaliteto.

RUMWOLF

UVOZ MINERALNEGA OLJA

CELOVEC - KLAGENFURT, Stauderhaus, tel. 37-77 in 37-78

Končno dobra strokovna trgovina v obmejnem ozemlju

Radio - elektro - gramofon PODRUŽNICA TVRDKE Radio Prinz

Železna Kapla št. 60 („Pribilhaus“)
Postregli Vam bomo tudi v slovenščini.